

Odstop ne bo rešil zločincev

POVDARJA ROOSEVELT NARODU V SVOJEM GOVORU

Washington, D. C. — V sredo večer je imel predsednik Franklin D. Roosevelt velik govor svojemu ameriškemu narodu, kakor tudi vsemu svetu. Takoj v začetku svojega govora je začel razpravljati o vojnem položaju z očiščnimi silami. Italiji je naravnost povedal, da brez-pogojna udaja velja za nje na vsej fronti in dokler se niso pripravljeni brez-pogojno predati Združenim narodom, bo vojna proti njim nadaljevala z vsemi silami.

Glede Mussolinijevega padca je povdaril: Zločinski koruptivni fašistični režim se drobi v kose in to je prva razpoka v očiščeni fronti. Fašisti in njegova fašistična banda bo privedena na odgovor in kaznovana. Nobeno rezigniranje ali kak pobež ne bo rešil zločincev.

O Nemčiji in Japonski je naglasil: Hitler, Tojo in njihove bande, bodo morale biti poražene na njihovi lastni zemlji in mi ne bomo odjenjali preje, kakor le pri totalni zmagi.

Govorec o zavezniških je zelo pohvalil junaške Ruse in njihovega voditelja Stalina. Anglijo in njihovega voditelja

Churchilla. Na razne opazke nekaterikov, da Amerikanci in Angleži ne morejo dobro izhajati skupaj je dejal: Tunizija in zdaj Sicilija postavlja vse take na laž. Najboljše medsebojno razpoloženje vlada med moštvom naše in angleške vojske.

Pred nami pa so še hudi in trdi boji. To so le prve zmage. V ta namen je treba sodelovanja in poštovanja od vsega naroda. Treba je največjega skupnega dela doma, da se bo dovolj produciralo orožja in živeža za vojsko. Tega se mora zavedati vsak državljan.

Premaganim narodom je obljubil prostost na podlagi štirih atlantskih svobod. Zaveznikom kar največje mogoče sodelovanje, da bo mir čimprej dosežen. Predsednikov govor je napravil na ves narod mogočen utis, kakor tudi na ves svet.

POROČILA O ITALIJI IN Z RAZNIH FRONT

Bern, Švica. — Najnovejša poročila omenjajo, da so Nemci poslali deset divizij v severno Italijo, da zasedejo severni del Italije od Pise na zapadni obali do Cesene ob Jadranu. Nemci smatrajo to črto za najbolj važno in so jo sklenili zasedeti in brniti za vsako ceno. Tozadeveni predlog je usilil Hitler baje Mussoliniju na zadnjem sestanku in ga je Mussolini tudi sprejel. Ko ga je pa razodel armadnemu štabu so armadni poveljniki revoltirali in prišlo je do Mussolinijevega padca. Nemške divizije so že v Italiji in iz Madrida poročajo, da so se jim italijanske čete uprle in divjajo boji med Nemci in Italijani.

Iz Švice poročajo, da Nemci ponujajo Franciji mir. Leta 1940 je bilo sklenjeno le premirje. Zdaj bi radi mir s Francijo pod pogojem, da ta ne dovoli Združenim narodom vstopa na svoja tla. S tem bi Nemci radi oprostili svojih 40 divizij, ki jih držijo v Franciji. Ali bodo Francozi tako nespametni, da bodo pristali na kaj takega, zlasti zdaj, ko vedo da se rešitev bliža?

KAJ SE GODI NA RUSKI FRONTI IN DRUGOD

London, Anglija. — Polkrog okrog Orela se neprestano zožuje in Rusi so zopet napredovali na vsej fronti skupaj za sedem milj, navajajo zadnja poročila iz ruske fronte. Hudo utrjene nemške pozicije je treba pač uničevati in ruvati postopno, toda te ruske operacije stalno napredujejo in Orel se nahaja pred padcem, kakor zgleda zdaj. Mesto Orel je eno najvažnejših prometnih križišč za Nemce v Rusiji. Zato ga s tolikimi žrtvami branijo, ker s padcem Orela se bo sesula za več kakor 200 milj nazaj vsa nemška fronta v Rusiji. Orel branitankov, nemške zgube pa računajo dnevno nad pet tisoč. V okolici Leningrada zapadno od Ilmen jezera ruske čete zadnja dva dni tudi napadajo in pričakovati je večje ofenzive tudi v tem delu fronte.

kakih 250.000 Nemcev in doprinašajo velikanske zgube.

V okolici Kurska imajo Rusi zadnja dva dni zaznamovati nove uspehe. Tekom zadnjih tri dni so Rusi uničili do 155 nemških letal, veliko število nemških tankov, nemške zgube pa računajo dnevno nad pet tisoč.

SV. OČE ŽIGOSA DIKTATORJE, PRAVI POROČILO IZ VATIKANA

New York, N. Y. — Angleško radio poročilo je včeraj omenjalo govor sv. Očeta na vatikanskem radio, v katerem je sv. Oče Pij XII. obsojal diktatorske sisteme vladavin. Med drugim je dejal sv. Oče tudi tole:

— "Nikakor ni prav, da si kdo osvoji potom moči in sile pravico vladanja. V takem sistemu postane ves narod žrtev strasti takih posameznikov, njihovih napak in fantastičnih domišljij."

Dasi ni sv. Oče imenoval imenoma nikogar je vsakemu umljivo, da je moral imeti v mislih fašizem, ki se je v Italiji te dni zrušil.

NAZIJSKE ČETE PRIHAJAJO PREKO ALP V ITALIJO

Bern, Švica. — Kje se nahaja Mussolini zunanji svet prav nič ne ve. Njegov zet grof Ciano, govorijo, da je pobegnil v Španijo in da tam biva incognito. V Milanu se razširja upor. Tja je baje dospelo zadnje tri dni večje število nemškega vojaštva preko Alp, ki jih nastavlja po vseh važnih prometnih križiščih. To je znamenje, da Nemci nameravajo zasedeti Italijo, kolikor največ jo bodo mogli.

ŠVEDI POSTAJAJO BOLJ NEODVISNI

Stockholm, Švedska. — Švedska vlada, ki je pred dvema letoma dala Nemcem na razpolago svoje železnice za prevoz črt in vojnega materiala preko njenega teritorija, zdaj dela načrte, da za naprej te koncesije odpove. V to jo vodi najbrže spoznanje, da bo očiščeno vojno zgubilo.

najo dnevno nad pet tisoč. V okolici Leningrada zapadno od Ilmen jezera ruske čete zadnja dva dni tudi napadajo in pričakovati je večje ofenzive tudi v tem delu fronte.

Iz Londona poročajo, da se je jugoslovanska zamejna vlada odločila, da se preseli v Kairo v Egipt, da bo bližje domovine in v boljšem stiku z voditelji, ki vodijo odpor v Jugoslaviji proti okupatorjem.

KRIŽEM SVETA

— New York, N. Y. — Radio vest iz Budapešte javlja, da so okupacijske oblasti v Atenah izdale najstrožje odredbe glede civilnega prebivalstva. Ljudje morajo biti ko zaide sonce na svojem domu. Med 8 uro zvečer in 5 uro zjutraj so vsaka shajanja strogo prepovedana.

— Moskva, Rusija. — Sovjetska vlada je te dni imenovala ruskega poslanika v Londonu Ivana Maiskya za podkomisarja zunanjih zadev. Poslanik bo ostal kljub imenovanju na svojem mestu. Zunanji urad ima zdaj poleg Maiskya pet podkomisarjev. Med temi je tudi Maksim Litvinov poslanik v Washingtonu.

— Madrid, Španija. — Centralni izvršni svet znane stranke Španske falange je sklican za drugi teden na važno zborovanje. Tudi vladni kabinet je zadnje dni v stalnem zasedanju radi naglo razvijajočih se mednarodnih dogodkov, zlasti dogodkov v Italiji.

— Instanbul, Turčija. — V Sofiji vlada veliko razburjenje radi hitre spremembe v Italiji. Kralj Boris je silno nervozen zaradi obrambe dežele, če bo Italija kapitulirala, ker Bolgarija bo potem predmet odprtega napada od strani zavezniakov.

— Stockholm, Švedska. — Vesti iz južne Nemčije omenjajo nemire zlasti med katoliškimi dijaki in naziji. Katoliški dijaki v Nemčiji so zadnje dni začeli odprto nastopati proti nazijem in ga označujejo kot pogubo nemškega naroda. Naziji jih vsled tega preganjajo.

— New York, N. Y. — V italijanskih delih tukajšnjega mesta zbijajo na račun Mussolinija vsakojake šale. Najnovejša šala, ki jo je opaziti na stenah hiš je Mussolinijeva slika, pod isto pa napis: "Benito e finito".

— Curich, Švica. — Slovaški notranji minister Sanjo Mach je baje pobegnil in se nahaja na potu v Južno Ameriko, se poroča iz Dunaja. Zakaj bi bil Mach pobegnil ni podrobno znano. Mogoče je eden onih, ki bi se rad rešil iz potapljaljoče Hitlerjeve ladje, predno se potopi.

MADŽARI BI SE RADI REŠILI PRED KONČNIM POLOKOM

London, Anglija. — Iz Turčije došla poročila omenjajo, da so Madžari naprosili turško vlado naj za nje pobara za mir pri zavezniških. Celo zadnje mejni jugoslovanski vladni Londonu so sporočili Madžari, da so pri volji dati Jugoslaviji nazaj vse ozemlje, ki so ga pred dvema letoma zasedli. To je Prekmurje, Medžimurje in nekateri drugi deli v Banatu. Glejte, glejte spokorne madžarske kozle! Ko je pa Hitler napadel Jugoslavijo leta 1941 so bili madžarski polki prvi, ki so vkorakali v Jugoslavijo in tam kleli in pobijali Slovence. Ali se bo to madžarskim kozlom kar tako pozabilo?

HAMBURG V OGNJU IN RAZVALINAH

London, Anglija. — Angleški in amerikanski letalci že od te zadnje nedelje sem neprestano izvajajo silne zračne napade na vso zapadno Nemčijo in severno Francijo. Hamburg so ta teden že šestkrat napadli. Mesto že cel teden neprestano gori. Ponoči so letalski opazovalci videli hamburske plamenje 200 milj daleč. Mesto je skoro dobesedno razdejano. Odkar je vojna je bilo napadeno že 103 krat. Hamburg je ena največjih pomorskih luk na svetu. Tam so največje nemške ladjedelnice in baza za nemške podmornice. Razdejavanje tega mesta je za Nemce silovit udarec.

SAVEZNIKOM NI MNOGO ZA ITALIJANE

Alžir, Afrika. — Okupacijo Italije, če bo ta zaprosila za mir bodo morali zavezniški seveda izvršiti. S tem pa si bodo nakopali tudi veliko odgovornost. Hraniti bo treba 45 milijonov Lahov, zalagati jih s premogom, katerega so zdaj dobivali iz Nemčije. V tem oziru bo Italija za zavezniške veliko breme. S stališča vojskovanja je pa seveda važna, ker na njeni zemlji bodo čisto blizu Nemčije, odkjer bodo lahko vodili napade na Nemčijo.

Biti brez slovenskega lista v teh časih se pravi biti brez zveze s svojim narodom.

Teh 900 fantov se uči, kako se da napovedati vreme, kar je zelo važno za moderno vojskovanje. Nahajajo se v ljudski dvorani, Grand Rapids, Mich. Po vojni bodo te vrste mladih vremenskih pre- rokov naše obširno polje v civilnem življenju.

ZEDINJENA SLOVENIJA NAŠ CILJ OD LETA 1848

Ko se je pokazala prva razpoka v zgradbi očišča, priobčujemo naslednji posebno pomenljivi govor Dr. M. Kreka. — Angleži pripoznavajo in podpirajo ne samo jugoslovanske četnike, temveč tudi partizane, in so napravili mir med obema.

Podpredsednik vlade Dr. Miha Krek o zedinjeni Sloveniji

Zedinjena Slovenija v federativni Jugoslaviji! To je narodni in državni program Slovencev.

Nismo ga iznašli šele tekom te vojne — nad sto let je star — ali v tej vojni smo ga izčistili, se zanj utrdili in zanj dali svoj težek krvni dar.

"Zedinjena Slovenija", to geslo so napisali na svoje bojne prapore naši preporoditelji v revolucionarnem letu 1848. S programom "Zedinjene Slovenije" je ustanovil voditelj koroških Slovencev Gregor Einspieler svoj prvi slovenski politični list v Celovcu. "Zedinjena Slovenija" je ona čudovito lepa, zaželjena deva, o kateri je sanjal in pel naš goriški slavček Simon Gregorčič; Zedinjeni Sloveniji so svoje življenje posvetili naši prekmurski mučeniki — voditelji Ivanoszi in brata Klekla. "Zedinjena Slovenija" je odmevala po ljudskih taborih prejšnjega stoletja v vseh krajih slovenske zemlje. "Zedinjena Slovenija" je bila od svojih velikih sinov poveličevana in od sovražnikov najbolj pljuvana in sovražena bojna tarča v dunajskem parlamentu in v vseh narodnostnih bojih pokojne in za večne čase pokopane Avstro-ogrske monarhije. Da bo polno življenje začela Zedinjena Slovenija, so ji svoja mlada življenja darovali Bidovec in njegovi somučniki na Bazovici. Zedinjene Slovenije iskat je šel slovenski narod na križev pot sedanje strašne vojne.

Nikdar pa ni ideal Zedinjene Slovenije nastopal sam zase. Kdorkoli bi čisti lepoti Zedinjene Slovenije podtakal kakršnokoli zahrbtno, sebično, separatistično misel, bi žalil ves idealizem Slovencev, ki se je nabral tekom desetletij pod geslom "Zedinjene Slovenije" v mozaik našega narodnega čustvovanja in stremljenja. "Zedinjena Slovenija" je bil vedno in vselej osnovni, začetni in temeljni kamen našega jugoslovanskega državnega programa. "Zedinjena Slovenija" je vedno vsebovala ljubezen do bratskih jugoslovanskih narodov Srbov in Hrvatov, ki so z nami po krvi in jeziku ena, nerazdelljiva jugoslovanska družina. Politična modrost in uvidevnost je poleg tega vedno narekovala, da smo vsi Jugoslovani zavezani radi osnovnih potreb življenja na skupno državno zgradbo, ki naj poveže naše politične in gospodarske moči, da se bomo mogli uveljavljati v mednarodni tekmi. Iz narave smo torej kot Slovenci rojeni, a bistven del naše slovenske narave je jugoslovansko pripravljanje.

Nihče ni lepše in popolneje napovedal kako naj se po sedanjem mučeništvu in obnovljeni Jugoslaviji soglasno uresniči in izpopolnjujeta naravno narodno pravo in jugoslovanski državni ideal, kot sam nj. vel. kralj Peter II., ki je v ameriškem senatu povdaril: "Vidim in zamišljam bodočo kraljevino Jugoslavijo urejeno po vzorcu Združenih Držav Severne Amerike".

Dragi Slovenci! Od Matije Majarja Ziljskega do Antona Slomška, od Vodnika in Presnerja do Levstika in Jegliča, od 1. 1848 do tivoljskih resolucij 1. 1912, pa tja do majske deklaracije 1917 in odtlej do današnjega dne smo stremeli in hrepeneali za svobodnim soncem, ki smo mu dali ime "Zedinjena Slovenija" v federativni Jugoslaviji". To sonce vidim vzhajati. Oblaki vojne zastirajo njegovo blagodejnost. A na bojnih zastavah združenih demokracij se prebija in žari tako lepo in veličastno, da bo oživelo sleherni vtrp življenjske, dejavne, borbene ljubezni našega krvavečega naroda za Jugoslavijo.

Britanci pripoznavajo obe skupini borbenih Jugoslovancev

Kairo, 21. julija (Posebno poročilo New York Herald Tribune). — Danes je prišla v Kairo vest, da so Angleži stopili v zvezo, obenem z jugoslovanskimi partizani in z glavnim stanom generala Draže Mihajlovića, jugoslovanskega vojnega ministra in vrhovnega komandanta. Angleži si prizadevajo koordinirati odpor jugoslovanskih gerilskih skupin proti očišču, ter spraviti njihovo borbo v sklad z zavezniškimi načrti za ofenzivo na ozemlju južne Evrope.

Vesti, ki prihajajo iz Jugoslavije, trde, da je središče najhujših bojev zdaj v Bosni, kjer so začeli partizani ofenzivo proti očišču. Njihov vodja je skrivnostni človek po imenu Tito.

Glasom zadnjih poročil so partizani poklali italijanske posadke v mestih Kladanj in Vlasenica. Mesto Kladanj se nahaja v gorah, komaj 5 milj severno od Sarajeva, bosanske prestolnice. Vlasenica pa je 15 milj na vzhod od Kladnja.

Partizani so se pretolkli iz Črne gore na sever, ter prepričali vse poskuse močnih vojaških sil očišča, ki so si prizadevale, da jih obkolijo in uničijo. Bahave nemške izjave, da so razbili in razpršili glavne partizanske sile, so torej brez dvoma prazne laži.

Drugi partizanski oddelki, ki se nahajajo na Hrvaškem, so glasom teh poročil v zadnjem letu dni napadli in uničili 250 vlakov očišča.

AMERIKANSKI SLOVENEK

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki.

Ustanovljen leta 1891

Izhaja vsak torek in petek.

Izdaja in tiska:
EDINOST PUBLISHING CO.
Naslov uredništva in uprave:
1849 W. Cermak Rd., Chicago
Telefon: CANAL 5544

The first and the Oldest Slovene Newspaper in America.

Established 1891

Issued every Tuesday and Friday.

Published by
EDINOST PUBLISHING CO.
Address of publication office:
1849 W. Cermak Rd., Chicago
Phone: CANAL 5544

Naročnina:	Subscription:
Za celo leto \$4.00	For one year \$4.00
Za pol leta 2.00	For half a year 2.00
Za četrt leta 1.25	For three months 1.25
Za Chicago, Kanado in Evropo:	Chicago, Canada and Europe:
Za celo leto \$4.50	For one year \$4.50
Za pol leta 2.25	For half a year 2.25
Za četrt leta 1.50	For three months 1.50

POZOR! Številke poleg vašega imena na naslovni strani kažejo, do kedar je plačana vaša naročnina. Prva pomeni mesec, druga dan, tretja leto. Obnavljajte naročnino točno.

Dopisniki so prošeni, da dopise pošljejo vedno malo prej, kakor zadnje ure predno je list zaključen. Za toliko številko morajo biti dopisi v uredništvu najkasneje do petka jutraj prejšnji teden. Za petkovo številko pa najkasneje do srede jutra. — Na dopise brez podpisa se ne ozira. — Rokopisov uredništvo ne vrača.

Entered as second class matter, June 10, 1943, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

O SIGURNOSTI DELAVSKIH DRUŽIN PO VOJNI

II.

Zadajci smo nekaj razmotrivali, kako bi si delavske družine lahko pripravile za bodočnost boljše sigurnost, kakor je mogoča v takih načinih življenja delavskih družin, v kakoršnih so sedaj večinoma povsod. To je, da so delavci in njihove družine v zgoščenih okrožjih naseljeni, stisnjeni eden pri drugem in nad drugim v zgoščenih mestnih industrijskih okrožjih, kjer ni niti pedenj zemlje za kak vrt, ne za kako drugo uporabo. Bivati morajo kakor v kletkah v zakajenih in zaprašenih ulicah. Taka bivališča tudi iz zdravstvenega stališča niso priporočljiva. Ljudje v takih zgoščenih bivališčih so že na pogled blede, zgarani in brez vsake barve. Taki so tudi njihovi otroci, ker jim manjka sonca, zraka pa tudi sveže hrane, ki jo nudi zunaj dežela vse bolje, kakor pa zaduhla mesta.

Glede starostne dobe in onemoglih je zdaj vsaj nekoliko preskrbljeno. Zadostno in popolnoma ni poskrbljeno, pač pa le v taki meri, da takim prizadetim za naprej ne bo treba vsaj kruha stradati. Socialna zavarovalnica to krije. To je preskrba le za postarane in onemogle. One družine pa, kjer so še v stanu, da lahko delajo in to zlasti sedaj v teh vojnih časih, ko je dela vsepovsod dovolj in so delavske plače izredno visoke, imajo najlepšo priliko prvič, da si od tega kar največ morejo prihraniti. Res je življenje drago in so izdatki višji kakor v normalnih časih, toda ugodne prilike so tu še vedno, da si oni ki služijo, ob predvidnem ravnanju lahko nekaj prihranijo. Zdaj je čas, da si zamišljajo lastne domove. In ko to zamišljajo, naj upoštevajo, kaj bo za nje najbolje v bodočnosti. Dom z nekoliko zemlje okrog, kakor smo to že zadnjič govorili, je najidealnejši dom za delavsko družino. Prvič, ker nudi priliko za pridelovanje raznovrstnih potrebščin za prehrano, in drugič, ker življenje zunaj v predmestjih ali na deželi nudi delavskim družinam več zdravja, kar je najpomembnejše za vsako družino. Zdravje je največje bogastvo na svetu. Zdrav človek je bogat, če nič drugega nima. Bolan človek je revež, pa magari sedi na milijonih. Dokler je človek zdrav, mora gledati za bodočnost, taktir je za čas, ne pa, ko že onemore, da delati več ne more.

Kako priti do lastnega doma, dajajo številne gospodarske ustanove premnoge nasvete. Posebno federalne posojilnice ali stavbinska društva nudijo za take namene najboljše načrte, da si družine na lahke mesečne obroke odplačujejo svoja domovanja skoro prav tako, kakor bi plačevale najemnine in vendar si odplačujejo lasten dom, ki je čez nekaj let plačan, če gre vse posreči. Tudi vladne ustanove na slične načine nudijo posojila, na daljše dobe. Eden ali drugi način je praktičen, in družinski očetje in matere naj take načrte pogosto proučujejo in se jih naj poslužijo čimprej mogoče.

Zdaj, ko smo v vojni, tudi vlada apelira na delavce naj ne pozabijo hraniti. Zdaj vlada troši bilijone za vojno. Zaslugek je izredno visok. Da se vse to ne bo neprevidno razmetalo za razne luksuzne stvari, brez katerih se da prebiti prav tako, kakor če bi jih ne bilo, vlada sama opozarja ljudi, naj hranijo. Posebno vlada vabi, naj delavci investirajo svoje prihranke v vojne obveznice (War Bonds), s čemer najbolj pomagajo svoji deželi, pa obenem napravijo tudi najbolj sigurno in varno investicijo na svetu. Kajti dokler bo obstala dežela, in ta bo obstala, o tem ni najmanjšega dvoma, je varen vsak cent. V nasprotnem slučaju, če bi zgubili vojno, kar se ne bo zgodilo, pa bi ves naš denar itak ne bil nič vreden. Zato je investiranje v vojne bonde dvakrat važno, prvič, da pomagamo svoji deželi in vladi in s tem sami sebi, ker vlada smo v Ameriki vsi ljudje, drugič pa pomagamo s tem tudi vsak samemu sebi, ker z vlaganjem v vojne bonde hranimo sami zase, kar nam bo kasneje v poznejših letih življenja zelo prav prišlo. Zato naj vsi, ki morejo, kupujejo vojne bonde do najvišje mere, ki jo zmorejo. Boljše investicije ni.

S tem, da hranimo v življenju in svoj zaslužek razumno in spametno investiramo, najbolje skrbimo za svojo bodočnost in sigurnost. Skrbimo pa tudi razumno za svojo bodočnost s tem, da si ustvarimo po možnosti lasten dom, tak dom in v takem kraju, kakor nam bo najbolj koristno.

LEMONT — ZBIRALIŠČE AMERIŠKIH SLOVENCEV

Piše Anton Grdina

Cleveland, O.

V nedeljo 25. julija smo zopet preživeli lep gorak sončen dan v Lemontu. Tukaj se zopet in zopet, tudi v teh vojnih časih, vsaj enkrat na leto, ako ne večkrat, srečamo tisti, ki smo bolj oddaljeni od Lemonta. Okoličani iz Joliet in Chicago imajo toliko lepšo priliko, da se tam nedeljo za nedeljo v senci košatih hrastov sestanejo in prijetno razvedrijo.

Slovenske Brezje v Lemontu služijo namenu, ki so bile zanj ustanovljene. Tu je shajališče vseh ameriških Slovencev od vzhoda in zapada. Tu je naše središče, kakršnega nimamo nikjer drugje. Tu se dogaja, česar nikjer drugje ne moremo pričakovati.

Vse to vem iz lastne skušnjave. Saj tudi ni minilo leto, da ne bi bil pohitil na Lemontski hribček, odkar so se tukaj začele Ameriške Brezje in so rojaki začeli romati tja. Tukaj so se vršile že razne, za nas katoliške Slovence posebej pomembne slavnosti, vse od tedaj, ko so blagopokojni knezoškof ljubljanski Dr. Anton Bonaventura Jeglič v slovesni procesiji pri ogromni udeležbi naroda posvetili podobno Marije Pomagaj, brezjske Kraljice, podobno, ki je natančen posnetek prvotne podobe Marije Pomagaj na Gorenjskih Brezjah.

Od tedaj naprej so postale Lemontske Brezje božja pot za ameriške Slovence. Tja romajo vsako leto, mnogi večkrat v letu, da častijo Marijo, Kraljico Slovencev, in se ji priporočajo.

Od tedaj, ko so bili prevzvišeni knezoškof Dr. Jeglič med nami, se je že marsikaj spremenilo. Na hribu sta se dvignila dva mogočna kolegija, s katerima je poskrbljeno, da bodo Slovenci v Ameriki imeli vedno svež dotok slovenskih duhovnikov in slovenskih sester učiteljic, in je tako omogočeno da se nadaljuje in krepi ne samo naše versko, temveč tudi naše narodno življenje. S tem se bodo nadaljevale tudi naše narodne dobrine in čednosti, ki so spremljale naš verni katoliški narod od generacije do generacije od tistih časov, ko so naši pradedje prešli luč svetega evangelija.

Ko sedaj ameriški Slovenci gledamo nazaj v domovino in z grozo prejemamo poročila, kaj se dogaja na Gorenjskih Brezjah, se nehote vprašamo: ali ni bila v tem božja previdnost, da so bile ustanovljene Ameriške Brezje ravno ob času, ko je imela priti nad rojstvo domovino najbolj grenka bridkost in najtežji udarec trpljenja? Nečloveški zatiralec našega naroda, naše vere, in našega jezika je preprečil, da bi se mogli Slovenci zbirati v lastni domovini. Božja previdnost pa nam je preskrbela Brezje v novi domovini, kamor lahko romamo in kjer se svobodno lahko zbiramo in skupno prosimo božje pomoči za naše nesrečne brate.

Tako romanje in slovenski tabor obenem smo imeli zopet zadnjo nedeljo. Organizacija naših slovenskih žena in deklet je že več zadnjih let priredila romanje v Lemont, kjer se vrši ne samo božja služba na prostem pri lurski votlini, temveč tudi primeren narodni program, podobno kakor je bilo na raznih romanjih, ljudskih shodih in ljudskih taborih v stari domovini. Tudi zadnjo nedeljo so se na povabilo uradnih SZZ zbrale podružnice in posamezne članice od blizu in daleč. Tudi iz Clevelanda, 400 milj daleč, so prišle članice in uradnice ter drugi prijatelji Lemonta z njimi. V naše velike veselje smo videli in slišali nastopiti tam še KSKJ uradnike, kar je vredno posebnega povdanka. Da, to leto se je romanju SZZ neka uradno, bi rekel, pridružila še KSKJ, v imenu katere je imel Mr. John Germ, glavni predsednik, prav pomenljiv govor. Tako vidite, rojaki, se vsestransko uresničuje namen in cilj, zaradi katerega je bil Lemont ustanovljen, in narod dobiva v njem nadomestilo onega, česar nam zdaj ne more dati stara domovina.

Pri takih prilikah se moramo s hvaležnostjo spomniti onih, ki so nam slovenski Lemont ustanovili kot narodno zbirališče. Prav tako moramo biti hvaležni vsem onim, ki so ga potem vsa ta leta z veliko poštrevnostjo negovali ter ga razvili do tako visoke stopnje.

Z ustanovitvijo Lemonta smo pridobili mnogo, da se med nami ohranja slovenska govorica. Tukaj je zagotovljen neprestan nov dotok slovenskih duhovnikov. S to ustanovo pa gre roka v roki tudi nabožna revija "Ave Maria", ki si je pridobila velike zasluge za lepo družinsko življenje našega naroda v Ameriki, po možnosti skrbi pa tudi za slovensko leposlovje.

Prvi vseslovenski katoliški shod se je vršil v Lemontu leta 1929. Udeležilo se ga je 10,000 ljudi. Naša KSKJ, pod katere okriljem se je vršil imenovani shod, je dala narediti filmsko sliko, ki je bila narejena za gledališča in je stala okrog dva tisoč dolarjev. Vse to se prišteva naši katoliški kulturi, za katero so tukajšnji častiti očetje frančiškani veliko storili. Pri omenjeni priliki se je odzvala tudi katoliška mladinska organizacija slovenskih Orlov iz Clevelanda, pod vodstvom č. g. Matije Jagra. Tako smo videli tudi zadnjo nedeljo na Lemontskem hribu slovensko mladino v krojih, in sicer malčke in odrasle dekleta iz Joliet, ki so nastopile pred občinstvom z izvajanjem raznih formacij v korakanju. Do sedaj se je v Lemontu še vse razvijalo tako, kakor je bilo v stari domovini na narodnih shodih in božjih potih.

Lemont naj bo tudi v bodoče, in to v še večji meri, romarsko središče in narodno zbirališče slovenskega vernega naroda v Ameriki. KSKJ in SZZ pa naj poskrbita, da se

bodo romanja vršila redno vsako leto.

"LEPŠEGA KRAJA NI, KAKOR MINNESOTA"

Eveleth, Minn.

Tukaj je zanimivo pismo, ki ga je poslal Edward Zelesnikar iz fronte v Severni Afriki. Odposlano je bilo 2. junija, sem pa je prispelo 28. junija. "Sedaj, ko je vojna v Severni Afriki končana, imamo vsi več ali manj prilike, da spet pridemo do sape. Sončni dnevi in kopanje v morju me spominjajo na dneve, ko sem stal na straži v Pensacola, Fla., pred kakim poldrugim letom. Tu in tam moramo delati vse mogoče, kakor pobirati razno izrabljeno in zavrženo kovinsko blago, stati na straži, stražiti ujetnike — stražiti ujetnike je v resnici bolj zabava kakor delo, stražiti italijanska ujetniška taborišča je pa že samo na sebi nekaj najbolj zabavnega na svetu. Izgleda, da imajo vsi sorodniki v Zedinjenih državah in vsi stremijo samo za epa rečijo in ta je: priti Ameriko po tej vojni. Nemci se ne zmenijo toliko; tisti, ki sem jaz z njimi prišel v dotiko, so govorili angleško kaj razumljivo, toda so bili nazivi do mozga. Tudi tedaj, ko jim je voda že v grlo tekla in niso imeli druge izbire, kakor iti v smrt ali pa se podati, so še vedno verjeli svojim voditeljem, da bodo vsak hip zmagali; celo v ujetniškem taborišču jih mnogo noče verjeti, da so kraji kakor Oran in Casablanca v rokah Amerikancev.

Na drugi strani pa lahko rečemo, da cela dežela izgleda bolj vesela in srečna — stotine smehljajočih se Arabcev se vrača na svoje domove in salutira ameriškim vojakom, zraven pa kliče par ameriških besed, ki jih je eden ali drugi pobral o priliki. Izrazi, ki so se jih najprej privadili, so "Chewing Gum?" "Cigarette?" "Bon-Bon?" "Vino?"

Med nekaterimi našimi pohodi smo si ogledovali vsakovrstno vojaško opremo osištca, ki so jo Amerikanci zaplenili. Če samo enkrat pogledaš te velikanske kupe zaplenjenega blaga, ti ne bo nič več težko razumeti, zakaj je bilo tako težavno premagati osištce v Severni Afriki. V avtomobilih, v katerih so se vozili prej ošabni nemški in italijanski častniki, se zdaj vozijo ameriški polkovniki in majorji. Ti avtomobili še daleč ne dosegaajo naših ne glede sile in ne glede hitrosti, vendar pa se enemu ali drugemu, pa magari še postarnemu, polkovniku lepo zdi, da se včasih pelje v avtomobilu kakega tujega izdelka, in jim tega pač nihče ne more zameriti.

To je tisti letni čas v Afriki, ko bi si človek želel počitnice, če bi ne bil pri vojaki. Vreme, cvetlice, rastlinstvo in kraji za kopanje — vse je izvrstno. Vse to sem videl, pa moram še vedno reči, da ga ni boljšega kraja, kakor MINNESOTA."

Joseph T. Turk, Sk. 1st cl., ki je bil na čelu mornariške

NAZNANILO

Vsem delničarjem Tiskovne družbe "Edinost" se naznanja, da se bo vršila v torek dne 10. avgusta 1943 izredna seja delničarjev in odbora te družbe, v lastnih prostorih na 1849 West Cermak Road, Chicago, Illinois, ob 8. uri zvečer.

Vsi delničarji so prošeni, da se te izredne seje udeležijo. Oni, ki se radi oddaljenosti ne bodo mogli udeležiti seje, naj podajo odboru svoja mnenja pismeno in odbor bo iste seji predložil.

Odbor
Tiskovne družbe "Edinost"

DOGODKI

Med Slovenci pa Ameriki.

Mrs. Joe Radež v Chicagi

Chicago, Ill. — V ponedeljek je nas obiskala Mrs. Joe Radež iz Richmondville, N. Y., ki se je udeležila romanja SZZ v Lemont, Ill., zadnjo nedeljo. Obenem je obiskala svoje prijatelje, družino Mr. in Mrs. John Ožbolt in družino Mr. in Mrs. J. Peranich v Chicagi, ki se jim vsem zelo zahvaljuje za gostoljubnost in prijaznost.

Še eno pismo

Cleveland, O. — Mrs. Maimie Perše-Marin, 1160 Norwood Rd. je dobila iz Ljubljane s posredovanjem Rdečega križa od sestre Anice par besed. Piše, da sta njen mož Stanko in njegova sestra Ljodka še vedno v italijanskem ujetništvu na otoku Rabu. Dalje piše, da je mrtev njen bratranec Znan Zaman iz St. Ruperta. Drugi pa da so vsi zdravi. Pismo je bilo datirano v Ljubljani 17. decembra 1942.

Rojakinja umrla

Milwaukee, Wis. — Dne 12. julija je na svojem domu na 722 W. Washington St. umrla Mrs. Mary Kocjan, stara 52 let in doma iz vasi Doblice pri Črnomlju. Poleg soproga Johna, zapuščala še tri sinove, Johna, Franka in Josepha, dve hčeri, Mary Barbarich in Frances Penne ter sestro Katherine Agnich v Calumetu in brata Petra Roma v Clevelandu, O. Pogreb se je vršil iz cerkve Sv. Janeza Ev. na Holy Cross pokopališče.

Namesto piknika

Chicago, Ill. — Svetostefanec si so letos sklenili, da to poletje ne bodo imeli običajnega letnega farnega piknika. Namesto tega so darovali cerkvi do sedaj že nad \$760, nekaj pa morda še pride. Izkupiček na pikniku je bil navadno uporabljen za obresti na farni dolg.

Domačinka.

IZ URADA ŠT. 8 JPO-SS

Chicago, Ill.

RESOLUCIJA

Ze dve dolgi leti nam ameriškim Slovincem krvavi srce ob nezaslišanih krivcah, ki jih delajo našemu narodu v stari domovini nemške, laške in madžarske tolpe podivjanih nacijskev in fašistov s pobijanjem, požiganjem, ropanjem, zasluževanjem in raznarodovanjem a obenem pa zadiavljeni občudujemo junaški odpor slovenskega naroda, borečega se

Toplomer

Cleveland, O. — Znani toplomer, ki izide od časa do časa v A. D. in kaže, kako napreduje Pomožna akcija slovenskih župnij, je imel dne 23. julija naravnani kazalec na svojo \$4,817.08.

Iz dežele čarodejstev

Chicago, Ill. — Pvt. Tony Trinko piše, da se nahaja v deželi črne magike, toraj mora biti nekje v Indiji. Pravi, da mu ne gre slabo in da tehta več, kakor je prej. Vpoklican je bil v začetku tega leta.

Dvakrat zlomila roko

Chicago, Ill. — Rojakinja Mrs. Mary Poldan je doma v sobi tako nesrečno padla po preprogi, da si je zlomila roko na dveh mestih. Pa je vseeno dobre volje in pravi, da bo že prej ali slej spet prišel čas, ko ji ne bo treba pestovati lastne roke.

Za slovenske ujetnike

Cleveland, O. — Dne 13. julija se je v Slovenskem delavskem domu v Collinwoodu ustanovil odbor, ki bo nabiral prispevke za slovenske vojaške ujetnike v ameriških taboriščih, katerim bo za nabrani denar pošiljal cigarete in druge priboljške. Takoj na prvem sestanku so nabrali \$86. Predsednik tega odbora je Jos. Zelenec, tajnik pa Vincent Coff.

Pismo iz Slovenije

Cleveland, O. — Gdč. Mary Hudolin, 1044 E. 62. St., Cleveland, O. je dobila s posredovanjem Rdečega križa pismo od svoje mame, Ivane Hudolin iz Sodražice. Pišejo, da so vse sestre še žive in tako tudi sorodniki, ki žive vsi na svojih domovih. Prav tako tudi Gornikovi. Pozdravljajo vse sorodnike, prijatelje in znance po Ameriki. Pismo je bilo oddano 7. januarja letos in sicer v odgovor na pismo, ki ga je Mary pisala tudi s posredovanjem Rdečega križa 2. maja lanskega leta.

Časnikar umrl

Calumet, Mich. — Dne 21. julija je bil pokopan John J. Plautz, eden prvotnih slovenskih časnikarjev v Ameriki. Star je bil 70 let, rojen pa je bil v Dobličih pri Črnomlju. Pred petimi leti mu je umrla žena. Zapuščala več bratov. V Ameriko je prišel leta 1887 kot 14-leten fantiček po dovršenih dveh gimnazijskih razredih v Novem mestu. Njegovi starši so bili že tukaj. Bil je več let urednik Glasnika, slovenskega tednika v Calumetu; list je prenehal izhajati že med prvo svetovno vojno.

za svoj narodni obstanek in svobodo lepe Slovenije.

Po vsem tem, kar slišimo in čitamo o groznem trpljenju in strašni bedi, v katero je Slovenec pahnila barbarska sila krutega in brezobzirnega fašizma vseh vrst, se prav dobro zavedamo dejstva, da manjka našim ljudem v zasluženi Sloveniji prav vsega in tako tudi in še posebno obleke, vrhnje in spodnje, sedaj in da jim je bo manjkalo tudi tedaj, ko nam jo bo mogoče poslati tjakaj.

Prav je, da se pobirajo denarni prispevki med nami z namenom, da se z njimi pomaga našim bratom in sestram onkraj morja po njihovem osvobojevanju in se jim kupi košček kruha.

Ker pa je poleg hrane tudi obleka neizogibno potrebna za dostojno življenje posvetljenega človeka in ker vemo, da se da med nami z organiziranim ravnanjem nabrati na tone in tone še uporabne obleke in obutve brez posebno velikega truda in velikih stroškov, ker smo prepričani, da je potreba obleke nujna v Sloveniji, in ker

(Nadaljevanje na 5. str.)

O MUSSOLINIJU, SEDANJH RAZMERAH V ITALIJI IN DRUGEM

POJAV MUSSOLINIJEVEGA FAŠIZMA IN NJEGOV KONEC. — ALI BO MUSSOLINI KAZNOVAN? — KDO STA KRALJ IN MARŠAL BADOGLIO?

Novica o Mussolinijevem padcu in o razsulu njegovega fašizma bo stara že teden dni. Zgodilo se je nepričakovano. Kakor nepričakovana bomba je padla vest in povedala, da razboritega nekdanj tako gostobesnega italijanskega fašističnega kričarja Benita Mussolinija ni več.

Kdo je Benito Mussolini?

Benito Mussolini je bil rojen 29. julija 1883. v Dovia di Predappio, v severni Italiji. Njegova mati Rosa je bila šolska učiteljica, njegov oče Alessandro pa je bil vaški kovač. Njegov oče mu je dal ob krstu ime Benito Juarez, ime razboritega mehiškega revolucionarja.

Benito Mussolini je bil v deški dobi že trmast dečko. Izšolal se je za učitelja. Že pred prvo svetovno vojno je ustanovil časnik, ki ga je urejal v radikalnem socialističnem duhu. Leta 1915 je ustanovil stranko, iz katere je nastala pozneje fašistična stranka. Med svetovno vojno je služil v italijanski vojski, kjer je došel do častnega poveljnika. V vojski je bil ranjen. Njegovi zvezi je ime Donna Rachele, katere se pa ni nikoli izpostavljala v javnosti. Rodila mu je petero otrok.

Kako je prišel do moči?

Po vojni v letih 1919, 1920 in 1921 so zavladale v Italiji izredno težke gospodarske in socialne razmere. Ljudske mase so se nagibale h komunizmu. Vrelo je po vsej deželi. Protivladne demonstracije so se širile vsepovsod. Dne 23. marca 1919 je sklical zborovanje svoje stranke v mestu Milanu. Prišli so bivši vojniki iz bivše vojske, za katere ni nihče skrbel. Iz teh elementov je Mussolini povečal svojo stranko in ji dal novo ideološko podlago, na kateri je začel sestavljati ogrodje za fašizem. Stranka se je polagoma jačila in večala. Čez tri leta je tako narasla, da je štela že nad deset tisoče udov. Kriza v deželi je naraščala. Vlada ni imela nobene moči več. Takrat 28. oktobra 1922 zbere svoje črnorajčnike in prikoraka z njimi na čelu v Rim. S posebno skupino svojih fašistov gre pred kralja, opasan s posebnim pasom, na katerem mu je visel ob strani revolver. Tam na dramatični način nastopi in zahteva predajo vlade, če ne, grozi, da jo vzame s silo. Kralj Emanuel kot slabiček se ga ustraši in mu prepusti vlado. Fašisti zasedejo vsa vladna mesta in Mussolini začne graditi fašistično korporativno državo.

Fašisti postanejo prave beštije

Pod Mussolinijem je fašizem razvil prave zverinske strasti. Kdor se ni pokoril fašistom so ga kruto preganjali. Posebno so pod tem zverinstvom fašistov trpeli naši Slovenci v Primorju, v Istri, na Krasu in na Goriškem. Bilo je kakor v peklu. Zaničevanje, trpinčenje in preganjanje Slovencev je bilo tako kruto, da zgodovina kaj takega ne pomni. In pozabiti se ne sme, da se za uboge Slovence prav nič ni zmenil noben Italijan, ne kak Badooglio, ne kak kraljiček. Reveži so morali živeti umirati in trpeti naj-

silnejša preganjanja. V Trstu so požgali Slovenski narodni dom. Slovenske mladeniče so streljali v hrbet. In to so tisti fašisti, ki zdaj kakor bojazljivci dvigajo roke in se predajajo zaveznikom, ker pred enako oboroženim človekom jih je strah.

Mussolini vlada kot trinog

Gospodarsko je Mussolini vso deželo spravil pod korporativni totalitarni sistem. Industrio je podržaval, toda od tega je imel narod malo koristi. Navijal je davke do najvišje mere. Vsi dohodki pa so šli v nenasitno fašistično žrelo. Mussolini je gradil italijansko vojsko, ki so jo kontrolirali in vodili fašisti. Kdor je ugovarjal je moral pred fašisti s poti. Kakšna tekmeča poleg sebe Mussolini ni trpel. Maršala Balboa je spravil s pota s tem, da ga je poslal v Etiropijo, kjer se je ubil.

Mussolini začne s silo osvajati

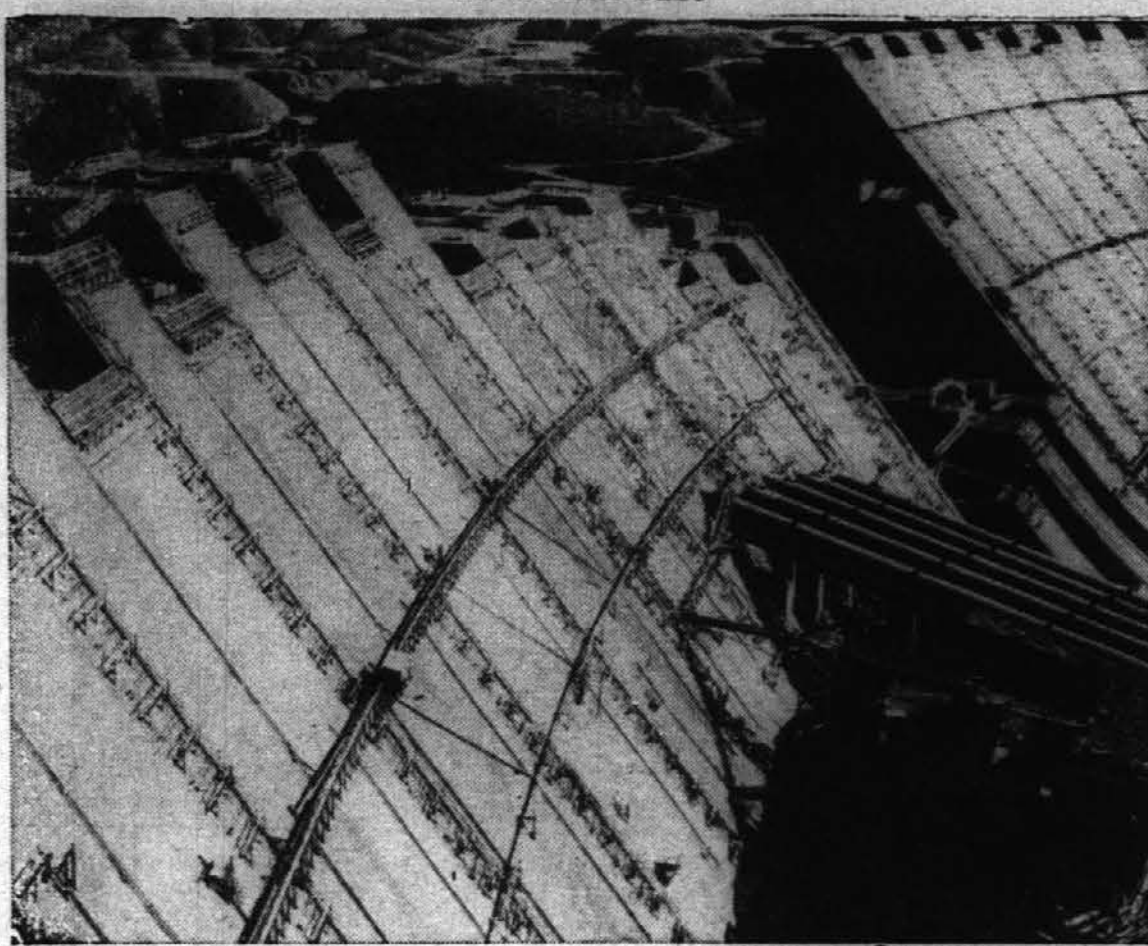
Leta 1936 izziva Ligo narodov in ves civiliziran svet s tem, da popolnoma neizvnan napade ubogo Etiropijo s svojimi mehaniziranimi četami. Tam je ukazal moriti preproste Etiropce s strupenimi plini. Leta 1939 udere v Albanijo in jo zasede. V juniju 1940, ko se je Francija zgrudila pred Hitlerjevimi hordami, napove Franciji zahrbtno vojno. Predsednik Roosevelt je ta Mussolinijev korak označil za "zabod v hrbet". V oktobru 1940 je zopet izzivalno napadel Grčijo iz Albanije. Toda hrabri Grki so Italijane več mesecev prav temeljito učili kozje molitvice in bi se morali sramotno umakniti, da mu ni prišel spomladni njegov idejni bratec Hitler na pomoč.

Mussolinijevo propadanje se prične

Od kar so Mussolinijeve fašiste dobro mazali Grki, se Mussolini ni več tako gostobesno postavil. Napadel je še bližnjo sosedo, zahrbtno, to je Jugoslavijo. Povzročil je nesto gorja in krivic našemu trpečemu slovenskemu narodu. Toda že pa se pričena njegovo propadanje. Angleži vzamejo Italijanom Etiropijo. Potem začno iste prijemati v Libiji. Nekaj malega časa so uživali neke uspehe, a kmalu se obrne. Lani poženo Angleži Italijane in Nemce iz Egipta, nato jih tirajo preko Libije v Tunizijo, jih iztirajo tudi iz Tunizije, zasedejo važne otoke, invadirajo Sicilijo in Italijani in njihov slavni duče že slišijo pokanje topov prav v Italijo. Bojazljivi italijanski fašisti se podajajo v deset tisočih. Mussolini obupa in z njim vsi strahopetni Italijani. Da bi rešili svojo deželo postavijo v ospredje svojega malega kraljička in v svet pošljejo dramatično sestavljeno poročilo, da je njihov kraljiček z "resno potezo" rešil Italijo propada. Mussolini za hrbtno malega kraljička sramotno odloži odgovornost in skrb za domovino in izgine iz površja italijanskega političnega življenja.

Mussolini, italijanski kraljiček in drugi bi se radi rešili

S tem, da so Mussolini, italijanski mali kraljiček in maršal Badooglio razglasili strmo-

Orjaški spomenik človeški iznajdljivosti je ogromni jez Shasta Dam, ki bo kmalu dovršen na reki Sacramento, blizu Reddinga, Calif. Jez bo omogočil namakanje polja, obenem bo pa tudi dal možnosti za novo proizvodnjo vojnih sil. Ko bo dogotovljen, ga bomo z jezovoma Grand Coulee Dam in Boulder Dam šteli med tri največje jezove na svetu.

TO IN ONO IZ ŽIVLJENJA IN SVETA

OSIŠČE POSLALO REZERVO NAD SRBSKE ČETE

Instanbul, Turčija. — Hudi boji med četniško vojsko generala Draže Mihajlovića pa med nemškimi, bolgarskimi in italijanskimi oklopnimi gorskimi četami se vrše v centralni in vzhodni Macedoniji, kjer je osišče poslalo v boj sveže rezerve, posebno letalske. Odkar so Zavezniki napadli Sicilijo, so se jugoslovanski gerilci z vso ljutostjo zagnali v boj. Najbolj se bojujejo na Suvi in Mokri planini ob reki Ibar, posebno še v Kačanik kotlini, jugozahodno od Ljudotina, Suve, Reke in Peča. Ko so četniki vzeli to okrožje in uničili njegovo bolgarsko posadko, so Nemci hudo bombardirali ta kraj s stikami. Jugoslovanski gerilci in grški patrijotje so tudi odločno napadli Novo selo in Strumico, blizu bolgarsko grške meje.

ELEKTRIČNA ŽICA

Blue Island, Ill. — John Guzak je napeljal električno žico iz hiše na dvorišče in je šel v hišo, da bi zaprl električni tok. Ko je prišel nazaj, je našel svojega triletnega sinčka mrtvega na tleh. Otrok je medtem vtaknil konec žice v usta in tok ga je ubil.

PRALNICE PREOBLOŽENE

Chicago, Ill. — Čudno je videti, kako mora veliko fantov, ki služijo pri mornarici, v tej vročini hoditi po Chicagu v plavih zimskih uniformah. Čikaške pralnice jim ne morejo zadosti hitro prati belih poletnih uniform. Vojni delavski urad jim ne dovoli ne zvišati plač uslužbencem, ne računati več za svojo postrežbo. Zato ni mo-

glavljenje fašizma, bi radi rešili svoje grešne kože. Mussolini bo šel, mi bomo pa rekli, da smo nedolžni. Pa še rekli bomo: Roosevelt in Churchill sta zahtevala da naj fašizem izbacimo, kar smo tudi storili. Ali naj bo s tem vse poravnano?

Kdo pa sta mali kraljiček in maršal Badooglio? Ali ni kralji tisti, ki je dal leta 1922 vso oblast in vlado Mussoliniju? Ali nima kralj pri tem nobene odgovornosti? Ali je ta zdaj tako "demokratski italijanski kralj", kedaj svaril Mussolinija, naj ne ravna kakor je? Ali je ta kralj, ki je zdaj Italijo tako "viteško rešil" kaj skušal Mussoliniju zabraniti naj nikar ne napade Etiropijo, Albanijo, Grčijo, Francijo in pozneje še Jugoslavije? Ali je ta "viteški

goče dobiti delavcev. Tudi stroji so vedno bolj obrabljeni, obnoviti jih pa ni mogoče.

USTRELIL SODNIKA IN ŠTIRI DRUGE

Ogden, Utah. — Pred kratkim je sodnik dovolil razporoko ženi 38-letnega Avguština Cox. Ta je toliko premišljeval o tem, da je končno podivjal. Vzel je puško in šel v hišo, kjer so mu rekli, da je njegova žena. Tam je ustrelil vsakega. Vzel je stopil pred njega, dve ženski in dva moža, pa žene ni našel v hiši. Nato je šel na sodnijski dom in iz vrta ustrelil sodnika v njegovi sobi. Dva vojaška policista sta mu izvila puško. Zahteval je, naj tudi njega samega na mestu ustrelijo.

STARA NAVADA

V Wunsiedelu se je ohranila prav stara navada. Na večer pred sv. Ivanom prižigamo kresove. V Wunsiedelu pa je navada, da okrasijo stare vodnjake z vencji iz poljskih cvetic, a tudi z vencji iz smole. Zvečer prižgejo te vence, da svetijo v noč. Z zgodbo korakajo nato domačini od vodnjaka do vodnjaka ter prepevajo narodne pesmi. Ta običaj je imel naznamen, da bi blagoslovil vodo, da bi ta s pomočjo toplega solnca blagodejno vplivala na setev.

ANGLEŠKI IN GRŠKI LETALCI NAKLESTILI KRETO

Cairo, Egipt. — Več kot sto angleških in grških aeroplanov je minuli teden pri belem dnevu priletelo nad otok Kreto blizu južnega konca Grčije in posteno naklestilo ta otok od enega konca do drugega. Razen običajnega bombardiranja letališč so sekali tudi po nem-

ških utrdbah, municijskih skladiščih, prevozihi, tovarnah in brezzičnih postajah. Pri tem so izgubili 17 letal; ta napad je bil izvršen v večjem obsegu. Grški letalci so prvič sodelovali pri bombardiranju sovražnikov na grškem ozemlju.

LETO TREH CESARJEV

Leto treh cesarjev imenujejo Nemci leto 1888. Spomladi tega leta je namreč umrl prvi nemški cesar Viljem I., star skoraj 91 let. Sledil mu je že 57 letni sin Friderik III., ki je pa prišel na prestol samo umret. Imel je namreč raka v grlu in po 99 dnevnem vladanju, ozioroma trpljenju, ga je odrešila smrt. Mnogi so bili pričakovali, da se bo zaradi boleznin nasledstvu odpovedal, toda njegova častihlepa žena Viktorija, hči angleške kraljice Viktorije, bi tega ne pustila. Sedaj je zavladal tretji cesar, to je bil 29 letni Friderikov sin Viljem II., ki je, kot znano, bil tudi zadnji nemški cesar.

KAKO STARA SO DREVEŠA

Nekatera drevesa dosežejo zelo visoko starost, vsekakor pa mnogo višjo kakor človek. Najstarejša lipa, ki so jo poznali, je preživela 870 let, najstarejši mesecen pa 600 let. Najstarejša jelka je ozelenela 150 krat, prvenstvo med vsemi drevesi pa odnesejo nekateri kostanji, ki rastejo nad 2000 let. Zanimivo je, da dosežejo najvišjo starost ravno ona drevesa, ki jih najmanj gojijo, ona pa, ki jih skrbno negujejo, se kmalu posušijo. To je prav tako kakor pri ljudeh: kdor je že od mladih let utrjen in nerazvajen, živi povprečno mnogo delj kot oni, ki je od brezdolja in lenobe ves pomehkužen.

TRIJE PRISTNI MADJARI

Ko so Madjari z letom 1867 postali gospodarji na Ogrskem, so skušali na vse načine dobiti večino v državi. Zlepa in zgrda so madžarizirali Slovence in Romune, Nemce in Zide. Ti zdaj so se radi pridružili vladajočemu narodu in sprejeli tudi madjarska imena. Ko je bil slavni nemški zgodovinar Mommsen nekoč par dni v Budimpešti, se je pohljal, da je spoznal tri pristne Madjare z imeni: Erdy, Matrai in Toldy. Kako se je začudil, ko je izvedel, da so se ti trije gospodje še pred kratkim pisali: Lutzenbacher, Rothkrebs in Schaedel.

Poročajte takoj o vseh dogodkih v "A. S.", ki se dogode v vaši naselbini!

REŠEVANJE POTOPLJENIH LADIJ

V boju proti grožnji podmornic gradita ameriška in britanska vlada — poleg drugih sredstev posvečenih varnosti pomorskih potov — tudi precejšnje število posebnih ladij. Naloga takih rešilnih ladij je, da dvignejo poškodovane ladje na površje, jih na mestu kolikor pač mogoče popravijo ter jih nato odvlečejo v pristanišča, v katerih se nahajajo ladjedelnice s potrebnim suhim pomolom. Posadke rešilnih ladij so sestavljene skoraj izključno iz specialistov in strokovnjakov izurjenih v tem posebnem poslu.

Rešilna ladja je torej nekakšna kombinacija plavajoče mehanične delavnice in naprav za izredno močnimi sesalkami. Mehanična delavnica je podobna tovarni, ki razpolaga z vsem potrebnim za izdelovanje posebnega orodja in celo manjših strojev. Sesalke, ki so vdelane v rešilno ladjo, pa so tako močne, da presagajo povprečno kapaciteto sesalk za vodo, ki delajo v vodovodih srednje - velikega mesta.

Rešilne ladje morajo biti priprave za plovbo na visokem morju, morajo biti pa kljub temu plitkega dna, tako da se morejo približati tudi ladjam, ki so nasedle na pesek. Reševanje potopljenih ladij je ena najvažnejših nalog vojnega napora — trdo in nevarno delo, o katerem je javnost mnogo premalo poučena.

Kapitan rešilne ladje ima pod seboj vse upravne posle in je seveda edini odgovoren za ladjo, dokler plove na morju. Kakor hitro pa dosepe ladja na mesto, kjer je treba začeti rešilno delo, prevzame poveljstvo takozvani šef reševanja (salvage master), ki je vedno starejši človek z bogatimi izkušnjami.

Njegova naloga je, da reši poškodovano ali potopljeno ladjo s tovarom vred. Vse dokler vrši rešilna ladja ta posel reševanja, je on edini odgovorni poveljnik.

Razen tega pa se nahajajo na rešilni ladji seveda še najrazličnejši strokovnjaki, specialisti za lotanje, strojni inženirji, izvedenci za sesalke in potapljači.

Poleg šefa reševanja je najvažnejša oseba na ladji potapljač.

Malokatera poškodovana ladja bi mogla odpluti nazaj v ladjedelnico, ako je potapljač ne bi pomagal popravljati. On mora zamašiti luknje, ki so pod vodno gladino, on odstrani poškodovane in polomljene dele ladje, pritrdi jeklene kable, s pomočjo katerih dvignejo in potegnejo poškodovano ladjo.

To delo je silno naporno in zahteva ljudi neobičajno trdnega zdravja. Potapljač je redko starejši ko 40 let — večinoma go to močje srednje rasti, a železne konstitucije. Debeluhar sploh ne bi mogel oblačiti potapljačeve obleke, a tudi njegovo srce najbrže ne bi moglo vzdržati strašnega napora pri tem poslu.

Povrh tega pa mora biti potapljač prvovrsten in spreten mehanik, mora poznati vse skrivnosti lotanja in znati delati tudi v temi, s pomočjo tipanja. Ako je premalo prostora, mora delati sključen, čepe in ves zveržen. Strokovnjak mora biti za delo z dinamitom in razstreljevanjem. Toda preko vsega je potrebno, da je mož hladnokrven in miren. Potapljačev posel ni le te-

žek, temveč često tudi zelo nevaren. V toplejših vodah ogrožajo njegovo življenje morski volkovi in druge pošasti globine. Vedno mu grozi nevarnost, da se pokvari dovodne eevi za zrak, ali pa, da ga pokopljejo pod vodo deli tovara. Ako mu oster del raztrganega železa ali jekla preluknja potapljaško obleko, bo začel iz nje uhajati stisnjeni zrak in ogromni pritisk vodne globine bo potapljača strl in zdrobil. Tudi ako mu spodrsne pri poslu, tako da pade, akoravno le za par čevljev globlje, je to doovlj, da ga ubije. V velikih morskih globinah je razlika vodnega pritiska od čevlja do čevlja tako različna, da taka nenadna sprememba ogroža človeško življenje.

Toda potapljaču, ki dela globoko pod vodno gladino prete še druge nevarnosti. Takozvani "bendi" ga morejo paralizirati za vedno ali pa celo povzročiti njegovo smrt. "Bendi" so potapljačeva poslovna bolezen — povzročajo jo mehurčki dušika, ki nastanejo v žilah zaradi vdihavanja komprimiranega zraka. Dokler ostane potapljač v globlini, ga to ne moti, toda ako mora iz kateregakoli posebnega vzroka hitro na površino, je nevarnost zelo velika. V tem slučaju preneha pritisk komprimiranega zraka na njegovo telo nenadoma in omenjeni mehurčki dušika povzročijo strahovite krče, v katerih potapljač po navadi izgubi zavest. Ako krči dosežejo srce, je smrt neizogibna.

Najmordnejše rešilne ladje imajo zato posebno opremo, takozvane celice za postopno zmanjšanje pritiska. Ako je potapljač prisiljen, da gre na površino nenadoma in na hitro, ga spravijo najprej v te celice za dekompresijo, kjer potem polagoma zmanjšujejo pritisk do normalnega. Ponavadi odhaja potapljač iz globine na vodno površino polagoma v določenih stopnjah. Na vsaki stopnji mora počakati določen čas, ki dovoljuje organizmu, da se polagoma in postopoma privadi spremenjenemu pritisku.

Na starejših rešilnih ladjah, kjer celic za dekompresijo še ni, morajo potapljača, ki kaže simptome "bendov" poslati nazaj v vodo, ter ga potem iz one globine, v kateri je delal, polagoma zopet potegniti na površino.

Delo pri reševanju ladij je v vsakem slučaju različno, tako da ni nobenih splošnih zakonov ali navodil za ta posel. Uspeh je skoraj vedno odvisen od sreče, katero je treba podpirati s trdim in napornim delom, pametjo in smelostjo.

Često se dogodi, da so stroji poškodovani ladje pokvarjeni, tako da jo je treba vleči. V tem slučaju sta rešilna ladja in nanjo s kablom privezana poškodovana ladja idealen plen za sovražne podmornice. Ni si težko misliti, kako veliko je razočaranje na rešilni ladji, ako zadane poškodovano in dvignjeno ladjo nov torpedo, tako da je bil ves trud in požrtvovanje zastoj. Včasih se tudi pretrgajo jekleni kabli, ki vežejo rešilno ladjo in njen plen. V tem slučaju je moštvo na rešilni ladji v veliki nevarnosti, kajti odtrgani kabel udari po njej s tako strahovito silo, da prereže vse in kar pomete po krovu.

"Amer. Slovenec" je vez, ki druzi ameriške Slovence od obale do obale.

OSNOVE AMERISKE POVOJNE POLITIKE

London, (ONA) — Hitler plačuje težko ceno za svojo ofenzivo na Ruskem — ena izmed koncesij, katere je moral narediti, je bila, da se je odpoval vsem svojim visoko letetičim načrtom v pogledu eksploatacije bogatih dežel na vzhodu, katere je bil obljubil nemškemu narodu v "izključno last."

Nacisti so zdaj spremenili svoje postopanje in dovoljujejo ruskim kmetom, da vzamejo v svojo zasebno posest vso zemljo, katero so preorali. S tem je zadan politiki Alfreda Rosenberga, ki je bil Hitlerjev upravnik v zasedenem vzhodnem ozemlju, odločilni in definitivni porazni udarec.

Nobenega dvoma ni o tem, da so Rosenbergu narekovele ta dekreti, ki daje kmetom domačinom lastninske pravice, potrebe nemške vrhovne vojaške komande, katere želja je brez dvoma, da vsaj do neke mere potolaži ruske kmečke sloje v zaledju bojišča. Ta naredba je bila izdana dne 3. junija, v trenutku, ko so Nemci pripravljali vojaške operacije odločilne važnosti.

Nacisti zdaj z največjo prijaznostjo govorijo ruskim kmetom: "Vsak kdor obdeluje zemljo, ima pravico do posesti." Na zunaj trde Nemci nekoliko drugače: "Ta ukrep daje priznanje sodelovanju kmečkega prebivalstva v osvoboditvi vzhodnih ozemljih pri uvedbi novega reda."

Nemci morajo seveda to zadevo razložiti in to je težka stvar — Herr Rosenberg se zviha in požira... Še v mesecu februarju 1943 je izjavil glede poljedelstva na ruskem okupiranem ozemlju, da "je mnogo preveč važno, da bi se smel kdorkoli "igrati z njim in tvegati zmanjšanje pridelka z novimi eksperimenti."

Komaj tri mesece pozneje pa že mora pokazati nemškemu narodu sliko obupnega "eksperimenta" — to je opustitev priznane produktivnega in učinkovitega kolektivnega kmetijstva ter vrhu te

ga še predati v last "podrejenim" ruskim kmetom ono zemljo, katero je prej namenil izključno le nemškim posestnikom.

Ta novost bo zadostila nekaterim težnjam nemških generalov, obenem pa je tudi važno priznanje in koncesija čisto imenovanemu generalu Vlasovu, ki stoji na čelu neke takozvane ruske armade za osvoboditev — armade plačane od Nemcev. Novi ukrep namerava najbrže dati Vlasovu v roke nekaj pripravnih argumentov za propagando med Rusi na okupiranem ozemlju.

To je težka cena, toda nacisti bodo vsako ceno, katero bi plačali kmetom v Ukrajini in zapadni centralni Rusiji, z veseljem prenašali — in obenem še smatrali, da so napravili dobro kupčijo — ako dosežejo s tem pomiritev in uspešno kontrolo nad ruskim kmečkim prebivalstvom, dokler traja vojna.

V času do poraza v Stalinu gradu, so veljale dežele na vzhodu kot eden od največjih objektov, kot ogromen vojni plen, in mogočne korporacije so se trgale s posameznimi privatnimi naseljenci za kose in koščke te zemlje. Stalin grad pa je vrgel črno, grozečo senco na ta zasedena ozemlja in njih bodočnost — in preprija za dodelitve v tem ozemlju so utihnili.

Oni Nemci, ki imajo nekaj spomina se bodo z grenko ironijo in srcu spominjali visoko donečih izjav nemškega šefa Gestape, Heinrich Himmlerja. Lani, meseca avgusta je bahavo izjavil:

"Gledali bomo na to, da bodo živeli na teh tleh samo ljudje nemški krvi, in sicer taki, katerih kri je zares nemška. Vse to ozemlje lahko osvojimo in pridobimo za Nemčijo, ako bodo tukaj delali naseljenci čisto nemškega plemena, ki se bodo množili in razmnoževali tako dolgo, da bodo napolnili vso to zemljo."

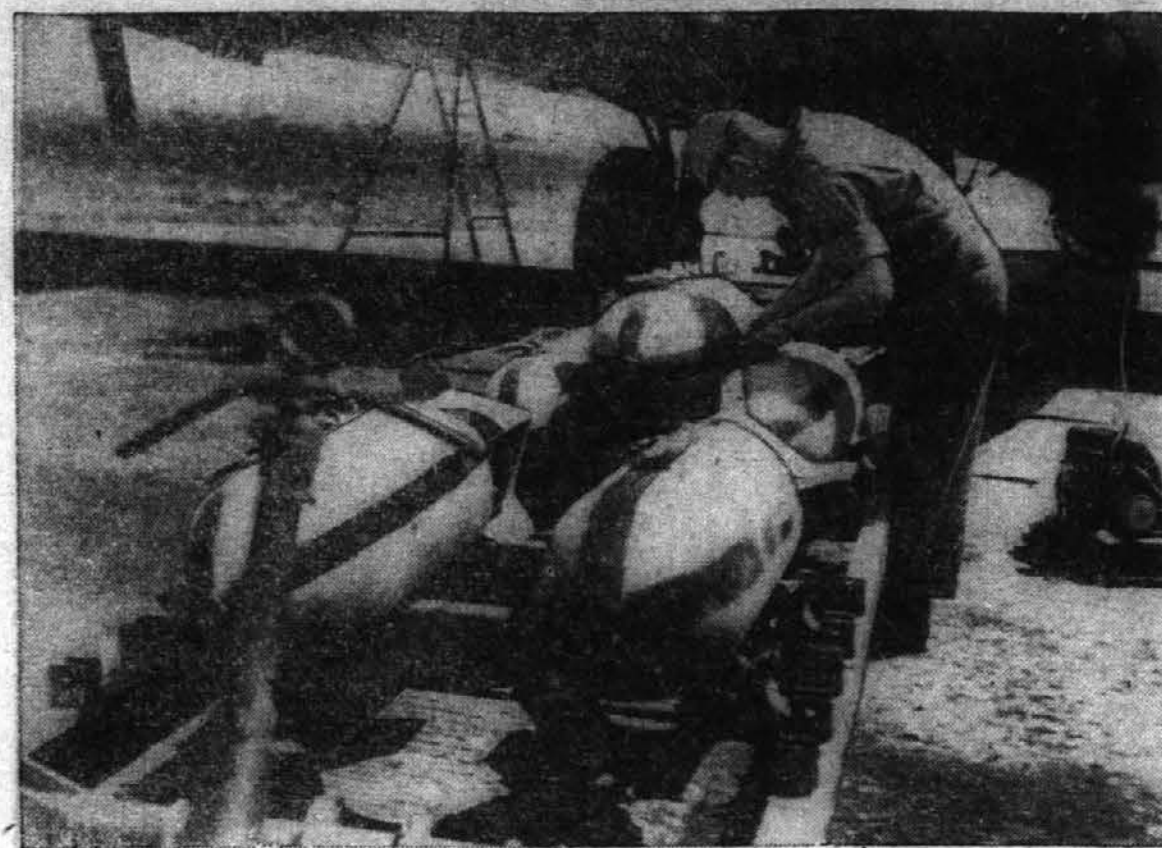
UREDNIKOVA POŠTA

— **Naročnik, Cleveland, O.** — Pravite, da Vam "moja pošta" ugaia in da "Am. Slovenec" ima več zanimivosti, kakor katerikoli drugi list. Hvala za poklon. Vi ste doma iz šentpeterske župnije pri Novem mestu in bi radi zgodovinske podatke o Otoškem gradu, ali kakor mu pravijo Otočec. Ta otoški grad zdaj stoji na otoku na Krki. Preje pa je bil na bregu Krke. Pozneje so napravili prekop okrog grada. Grad je starinski, utrjen s štirimi stolpi. Grad je stal že v 13. stoletju. Bil je last gospodov Otoških, ki se omenjajo že 1252 in 1254 in so v 15. stoletju izumrli. Po 1547 so dobili posest gradu baroni Lenkoviči. Zadnji iz te rodbine Jurij Lenkovič, (umrl 1601) je bil deželni glavar Kranjske in večkratni zmagovalci nad Turki (1594 in 1595), je združil trebelško in štajersko gosposčino z otoško in ustanovil deželno sodišče. V dobi turških napadov je bil grad močno utrjen z obzidjem in stolpi ter dvigljivim mostom. Leta 1886 je prevzela grad sedanja lastnica rodbina Margheri Villa Vincenzia. V gradu je zelo stara kapela Dev. Marije, z marmornatim oltarjem in tlakom. Župnija Sent Peter spada pod novomeško dekanijo in je štela pred to vojno 1847 duš. Farna cerkev je bila zidana pred letom 1452. Leta 1642 so postavili novo cerkev v renesančnem slogu. Zadnjič pa

so jo prezidali in povečali leta 1895. Šentpeterska cerkev je bila prvotno podružnica prafarne Bele cerkve. Leta 1452 je postala vikarijat, ki se je 1620 osamosvojil. Od leta 1863 naprej pa je samostojna župnija. Od leta 1454 je cerkev spadala pod stiški samostan z Belo cerkvijo vred. Od leta 1787 cerkev pripada ljubljanski škofiji.

— **J. C., Baringhton, Ont.** — Cerkev sv. Roka nad Regerčjo vasjo pri Novem mestu, ki spada kot podružnica v šmihelsko župnijo, je pozidal grof Paradajsar, lastnik gradu Pogance, ob kugi leta 1627. Je to stara božja pot na 16. avgusta, praznik sv. Roka, ki je priprošnjik zoper kugo. Regerča vas je štela pred to vojno 204 duš, 49 hiš, 48 posestnikov in 1 kočarja.

— **Naročnik, Cleveland, O.** — Vašega pisma sem prav vesel. To, da imate "A. S." najrajši izmed vseh listov, je listu res visoko priznanje, da sem nanj kar ponosen. Z Vašo prošnjo, da naj opišem malo tudi vašo rojstno vas, ste me pa spravili v težave. Vi pišete, da ste doma iz Adamovega, župnija Velike Lašče, okraj Kočevje. O tej vasi danes prvič slišim. Če je vas dobila ime po Adamu, je lahko da je to najstarejša vas na svetu, ker Adam je bil prvi človek na svetu. Ampak to naj ugotovijo drugi. V mojih skrivnostnih knjigah vidim, da je taka vas resnično na svetu in

Te težke bombe izgledajo toliko bolj prebrisano, ker so na poseben način pobarvane. Posadka se naravnava na njih, kar je treba, potem pa jih bo sločila v bombni predel velikanskega letala. Iz postojanke ameriških letelič trdnjav v Angliji bodo kmalu poleteli v višine, odkoder jih bodo spustili na kraje, ki se dajo voditi Hitlerju.

PABERKI IZ NASE PRETEKLOSTI

PRVE DRAMATSKE PREDSTAVE V LJUBLJANI IN PRVI SLOV. IGRALSKI TEKSTI

Dramatske predstave se spominjajo v Ljubljani že v protestantskih časih (Frischlin v Schulordnung), kar priča tudi opomba iz leta 1598 pri predstavi jezuitskih dijakov igre (seveda v latinskem in nemškem jeziku) "Zrtve Izakova", da je bila "mnogo lepši kakor prejšnje protestantske igre." Potem so predvsem jezuiti, ki jih je škof Hren poklical v Ljubljano leta 1596, igrali od leta 1602—1638 nad 40 iger svetopisemskega značaja. To so tako imenovane "jezuitske šolske igre". Med pisatelji teh iger se imenuje tudi poznejši zgodovinar Janez Ludvik Schoenleben. Igrali so tudi v cerkvi (na belo soboto 1635) v redutni dvorani, na dvorišču jezuitskega kolegija pri Sv. Jakobu ali pa na letnem dvorcu "Pod Turnom". Tu se je igrala igra "Paradiž" večkrat v latinskem in nemškem jeziku, za l. 1670 pa stoji v zapiskih, da "se je nekaterim ubogim dijakom dovolilo izven mesta igrati nekaj dni to igro tudi v domačem jeziku", to je slovenskem. Tako se torej mora to leto vzeti kot leto prve slovenske predstave, katere tekst pa ni ohranjen. Istega leta pa je tudi hrvaški plemič Franjo Krsto Frankopan, ki so ga kmalu potem obglavili na Dunaju, prevedel nekaj prizorov Moliereve komedije "George Dandin" iz l. 1669, ki je izšla letos v prevodu prof. Koštiala pod naslovom "Jurij Tepček" na hrvaški jezik, pa na ta način, da je osebo Jurija Tepčka napravil za Slovence ter mu dal govoril štajersko slovensčino, ki jo je Frankopan znal, ker je imel tam svoja posestva. Ta tekst je ohranjen (samo odlomek), ter je prvi igerski tekst, kjer ob hrvaščini nastopa tudi slovensčina. Toda prvi samostojen in celoten slovenski tekst je šele škofjeloska pasijonska procesija p. Romualda iz Štandraža pri Gorici iz l. 1721. — Taki so

bili početki dramatskih predstav na Slovenskem, pa tudi slovenske dramatike.

OD KDAJ JE NAŠ KMET SVOBODEN

Zadnje ostanke srednjeveškega suženjstva je odpravil pri nas šele cesarski patent z dne 11. junija leta 1782, ki ga je izdal cesar Jožef II. Šele sedaj je smel kmet zapustiti graščakovo zemljišče, ne da bi se odkupil; smel se je ženiti, ali pa dati svoje otroke učiti kake obrti, oz. v šolo, ne da bi moral prositi za dovoljenje zemljiškega gospoda. Za nas Slovence, ki smo bili takrat popolnoma kmetijski narod, je bilo to osvobodjenje največjega pomena. Ostali pa sta seveda še tlaka in desetina, ki sta končno prenehali šele leta 1848.

PRVI STIKI MED SRBI IN NEMCI

Ko je veliki župan v Raški Stefan Nemanja iskal zaveznikov zoper Bizanc, se je obrnil tudi na nemškega cesarja Friderika I. Barbarossa ali Rdečebračca. Ta je bil z Bizantinci navzkriž zaradi južne Italije in ko se je jel leta 1188 pripravljati na tako zvano tretjo križarsko vojno, so vsi mislili, da bo spotoma najprej napadel Bizantince. Že o božiču tega leta je poslal Stefan Nemanja poslanca k nemškemu cesarju v Nuern in naslednje leto se je z njim sešel v Nišu. Tu je bil tudi Nemanjev brat Miroslav, v cesarjevem spremstvu pa istrski mejni grof Bertold Andeški, ki je bil pri teh dogovorih za tolmača. Sklenili so tudi zeničtey Miroslavovega sina Toljena s po imenu neznano hčerjo Bertoldovo, kar se je pa kas-

nejše razbilo. Tudi političnih sadov ta sestanek ni imel. Nemci so se dogovarjali s Srbi in tudi z Bolgari o zvezi zoper Bizantince, s katerimi so že začenjali vojno. Toda cesar Friderik se je naenkrat premislil in v začetku leta 1190 sklenil mir z Bizantinci. Odsel je čez Dardanele v Malo Azijo, kjer je kmalu nato našel smrt v neki narasli reki. Srbi so se morali sedaj sami otepati z Bizantinci in so tako že pri prvih diplomatskih stikih z Nemci doživeli razočaranje, kateremu jih je kasneje še mnogo sledilo.

KDAJ SO TURKI PRIŠLI V EVROPO

Turki so zadnji izmed rodov mongolskega plemena, ki jih je od selitve narodov naprej pošiljala Azija v Evropo in s katerimi so imeli Slovani kot najvzhodnejši Evropanci največ opravka. Prvotno so Turki doma v osrednji Aziji, odkoder so začetkom 13. stoletja prišli v Malo Azijo in se od tam vmešavali v vedne domače vojne med Bizantinci. Ko je leta 1354 nenaden potres razdejal bizantinsko trdnjavo Galipoli ob Dardanelah, so Turki izrabili zmedo, zasedli trdnjavo in s tem prvi košček Evrope, kateri so pa čez pčilih 200 let vladali že tja do sedanje južne meje Čehoslovaške republike.

DR. H. M. LANCASTER

Dentist
2159 West Cermak Rd.
Telefon Canal 3817
(ogel Leavitt St.)
CHICAGO, ILL.

NEČAKINJI INDIJSKEGA VODITELJA

Jawaharlal Nehru, politični voditelj, zdaj v ječi v Indiji, je stric tema dvema dedicama, ki sta ravnokar dospeli v New York, da se bosta vpisali na Wellesley kolegij. Njunih imen si najbrž ne bomo zapomnili; deklet na levi je Nayanbara Pandit, na desni pa Chandrakleha Pandit.

Nedeljski pomenki

J. M. Trunk

TEDENSKI KOLEDAR

1. Nedelja — 7 pobinkoština
2. Ponedeljek — Alfonz
3. Torek — Naj. trup. sv. Stefana
4. Sreda — Dominik
5. Četrtek — Marija Sneznica
6. Petek — Spremen. na gori
7. Sobota — Kajetan

PRVA NEDELJA V AVGUSTU

"Kar je in kar je v njih vse, čul sem govoreče: ... hvale in čast in slava in moč na vekov veke" (Skr. Raz. 5,13).

Malo vsakdanje pravimo: "Noben učenjak ne pade na zemljo." To pomeni, da more kdo učen postati le polagoma in pred vsem z neprestanim delom. Po malem in po malem si pridobi učenost, z delom iz dneva in dan.

Enako je tudi v duhovnem življenju, ki je še veliko večja učenost, pri hvali in slavi, katero dolgujemo svojemu Bogu. Da izkazuješ Bogu čast, ni sicer ravno bistvo duhovnega življenja, pa je le pomemben kos tega življenja, in če ne hvališ in slaviš, ne prideš do popolnosti, še manj do svetosti. To je prvi pogoj za nadaljni napredek od dne do dne.

Velikih in imenitnih del ne boš mogel izvrševati takoj prvi dan. Z malimi deli moraš začeti, le tako prideš do bolj imenitnih. Tudi pri hvali in slavi

velja: "Kamen do kamna palača" Ne prezri ničesar, kar je na sebi dobro, ti ne sme biti premalenkostno, stori, izvrši. Od malega prideš do velikega.

Za tako važen namen je treba, da imaš prvič čisto, iskreno srce, najboljšo voljo, ponižno zavest nezmožnosti iz lastnih moči, in drugič si moraš prizadevati, da resnično ljubiš Boga, kakor le dobro dete ljubi očeta. Bog kot tvoj oče naredi iz tebe sina, in le sin bo očetu dal, kar mu gre, dal Bogu čast in hvalo in zahvalo. Spoznaj to zvezo. Kar je očetu, ne more biti premalenkostno, zato začni z malim in pri malem. Vzhod sonca, nočno žareče nebo, rožica pod grmom, šumljajoči potok, skromna travica, ptičica pod nebom, hlad večernega dneva ob poljetju, švig strele, tresk groma, dežna kapljica, šiba toče, mrz zime, vrisk, smeh ... v vsem boš našel veličastvo božje, kakor bi se srečala z Bogom ... in polno hvale bo tvoje srce.

PRVI SLOVENSKI POGREBNI ZAVOD V CHICAGO

LOUIS J. ZEFRAK

1941 W. Cermak Rd., Chicago, Illinois
Phone Canal 4611

NA RAZPOLAGO NOČ IN DAN.

Najboljši avtomobili za pogrebe, krste in ženitovanja. — Mrtvaška kapela na razpolago brezplačno. — CENE ZMERNE.

NOVI KRASNI KRIŽI

Vsem onim, ki so zadnje čase naročali križe, ki se rabijo za previdenje bolnikov, sporočamo, da onih križev, ki smo jih do pred kratkim prodajali po \$2.50 nimamo več. Posrečilo pa se je nam dobiti, toda le omejeno število novih druge vrste sličnih križev, ki so narejeni mnogo lepši in ne vltiti, kakor dosedanji, pač pa narejeni iz lepega orehovega lesa, z lepim pozlačenim bronastim križem, ki so dosti lepši in mnogo bolj in natančneje izdelani, kakor prejšnji. Ti križi istotako vsebujejo vso pripravo, ki se rabi ob času previdenja bolnikov in so narejeni da se križ odpre, kakor predalček in znotraj so spravljene svečke, stekleničica za plagoslovljeno vodo in prtič. Ti križi so lepi, ko se jih zapre za obesiti na steno in ga kadar ga ne rabite imate na steni kot križ, ki je pravi kras za vsako katoliško hišo.

Teh križev ni mnogo v založbi. Kdor ga želi naj ga nemudoma naroči, ker prav gotovo bodo v kratkem pošiji.

STANEJO S POŠTNINO SAMO

\$3.50

Naročila je poslata na:

KNJIGARNA AM. SLOVENEK

1849 W. Cermak Road, Chicago 8, Illinois

Družba sv. Družine

(THE HOLY FAMILY SOCIETY)

Ustanovljena 29. novembra 1914.

V Zedinjenih Državah, Inokorp. v drž. Illinois
Severna Amerika. Sedež: Joliet, Ill. 14. maja 1915.

Naše geslo: "Vse za vero, dom in narod; vsi za enega, eden za vse."

GLAVNI ODBOR:

Predsednik: George Stonich, 257 Lime Street, Joliet, Illinois
1. podpredsednik: Frank Tushek, 716 Ramb St., Joliet, Ill.
2. podpredsednik: Kathrine Bayuk, 528 Lafayette St., Ottawa, Ill.
Tajnik: Frank J. Wedle, 301 Lime Street, Joliet, Ill.
Zapisnikar: John Nemanich, 650 N. Hickory St., Joliet, Ill.
Blagajnik: Joseph Klepec, 903 Woodruff Rd., Joliet, Ill.
Duhovni vodja: Rev. Mathew Kebe, 223 - 57th St., Pittsburgh, Pa.
Vrh. zdravnik: Joseph A. Zalar, 351 No. Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Andrew Glavach, 1748 W. 21st St., Chicago, Ill.
Joseph L. Drasler, 1318 Adams Street, North Chicago, Illinois.
Joseph Jerzman, 20 W. Jackson St., Joliet, Ill.

POROTNI ODBOR:

Joseph Pavlakovich, 39 Winchell St., Sharpburg, Pa.
Mary Kovach, 2294 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
John Denha, 2730 Arthington Ave., Chicago, Ill.
Predsednik Atletičnega oddelka: Emery Subar,
540 North Bluff Street, Joliet, Illinois.

URADNO GLASILO:

"Amerikanski Slovenc", 1849 W. Cermak Rd., Chicago, Ill.

Do 1. jan. 1942 je DSD. izplačala svojim članom in članicam ter njih dedičem raznih posmrtnih, poškodnih, bolniških podpor ter drugih izplačil denarne vrednosti do četr milijona dolarjev.

Društvo za DSD. se lahko ustanovi v vsakem mestu Zdr. držav z ne manj kot 8 člani (cam) za odrasli oddelke. Sprejme se vsak katoličan moškega ali ženskega spola v starosti od 16 do 60 let. V mladinski oddelku pa od rojstva do 16. leta.

Zavaruje se za \$250.00, \$500.00 ali \$1,000.00. Izdajajo se različni certifikati, kakor: Whole Life, Twenty Payment Life in Twenty Year Endowment. Vsak certifikat nosi določeno vrednost, katere se vsako leto viša.

Poleg smrtnine izplačuje DSD. svojim članom (cam) tudi bolniško podporo iz svoje centralne blagajne, kakor tudi za razne operacije in poškodnine.

Mesečna plačila (assessments) so urejena po American Experience tabeli.

DSD. je 121.90% solventna, potrjujejo izvedenci (actuaries).

Uradni jezik je slovenski in angleški.

Rojakom in rojakinjam se DSD. priporoča, da pristopijo v njeno mrežo!

Za vsa morebitna pojasnila in navodila se obrnite pišмено ali ustmeno na gl. tajnika: FRANK J. WEDIC, 301 Lime St., Joliet, Ill.

Dopisi lokalnih društev

DRUŠTVO SV. LOVRENCA,
ST. 14 DSD.
East Pittsburgh, Pa.

Dragi bratje in sestre. Naša seja se bo vršila 8. avgusta v

prostorih Croatian American Citizen Club, Braddock Ave., E. Pittsburgh, Pa.

St. Lawrence Lodge, No. 14 DSD of East Pittsburgh will now hold its monthly meetings at the Croatian American Citizen Club, Braddock Ave., beginning August 8.

Michael Kelly.

ITALIJANSKI ZLOČINI

Napisal dr. Miha Krek

(v Central European Observer, dne 11. junija 1943)

Zadnje vesti iz Italije poročajo, da so Italijani izvedli deportacijo na prisilno delo vsega slovenskega in hrvaškega moškega prebivalstva v provincah Gorica, Trst, Istria in Udine. Tako so zdaj pobrali vse mlade fante in moške, ki niso bili že prej vpoklicani k vojakom ali aretirani o priliki prejšnjih policijskih progovov. Ba je bilo več kot 10,000 oseb zadetih od te nove krivice napram jugoslovanskemu prebivalstvu v Italiji.

Znano je in dokazano, da je bilo dozdaj zaprtih v koncentracijska taborišča 31,000 Slovencev in poleg tega še precej Hrvatov in Srbov, ki so morali vsi v različna taborišča v Italiji ali pa v kraje zasedene od Italijanov — vse to že v letih 1941 in 1942. Najstrašnejše razmere vladajo v taborih blizu Bologne in na jadranskem otoku Rabu. Te razmere bom opisal na podlagi nekaterih činjenic, o katerih smo dobili poročila.

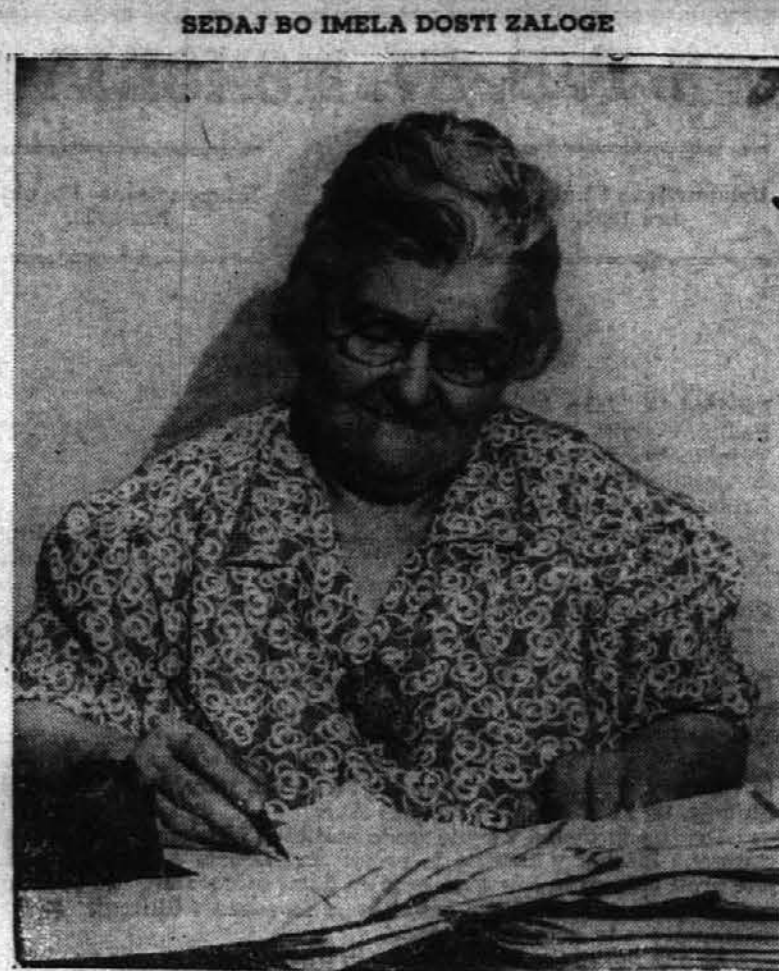
Interniranci se ne štejejo med vojne ujetnike. Niso vojaki. To so le miroljubni slovenski civilisti nabrani v Ljubljanski provinci (prej Jugoslavija) in v italijanskih provincah Gorica, Trst in Istria, kakor tudi Hrvatini in Srbi iz vseh od Italijanov zasedenih krajev Jugoslavije. Ljubljanska provinca šteje 230,000 prebivalcev. Iz tega malega ozemlja so poslali Italijani le na otok Rab 16,000 civilnih oseb.

Fašistična Italija smatra, da so ti interniranci italijanski državljani. Toda seveda le v kolikor gre za policijske zadeve. V

vsem drugim pa jim odreka tudi najbolj primitivne človeške pravice. Vsi so popolnoma nedolžni in fašistična policija jih ne more obtoževati nobene drugega zločina, kot da so bili rojeni kot Jugoslanci in da je njihovo čustvovanje in skladu z njihovim rojstvom. Med njimi se nahajajo izobraženci in dijaki iz višjih razredov srednjih šol — iz Ljubljane so na primer odpotali v koncentracijo vse te diake. Toda tudi kmetje in delavci, žene vseh starosti, otroci in celo dojenčki, starci in starke se nahajajo med njimi. Fašisti trde, da so "nevarni", in da jih je bilo treba odstraniti. Zato so jih vrgli v koncentracijska taborišča, da tam poginejo.

Kakšne so razmere v teh italijanskih koncentracijskih taboriščih?

Nobenih zakonov, niti sodišč ni bilo treba, da ti nesrečneži postanejo ujetniki, katerim so odvzete vse pravice. Nikomur niso niti povedali, kaj je njegov "zločin". Brez obtožbe in brez sodne razprave, brez zagovora so bili obsojeni. Postali so zločinci, ne da bi bili obsojeni. Pobrali so jih v njihovih stanovanjih in jih odgnali od mirnega dela na poljih ali v delavnicah, prav kakor živino, katerego odženete iz hleva. Njih usoda je huja kot usoda sužnjev. Ne le da nimajo nobenih človeških pravic, niti dobrotelosti jim ne more pomagati. Mednarodni Rdeči križ se je ponudil, da pomaga. Toda italijanska vlada ga je sprejela zavrnila. Druge mednarodne podporne organizacije so želele

Mrs. Rose Radzinski, Los Angeles, ima 10 otrok v vojaški službi. Da ji ne bi manjkalo pisemskega V-papirja za dopisovanje z njimi, ji je poštni mojster podaril zadosti zalogo za eno leto. Dva izmed njenih devetero sinov pogrešajo.

pomagati, toda vse je bilo zaman. Italijanska vlada je odgovorila, da so interniranci "italijanski državljani in da se interniranci ne morejo vmešavati v stvar, ki je notranja zadeva Italije". Interniranci nimajo ničesar in nikogar ne morejo prositi za pomoč. Nobenega zakona ni, v imenu katerega bi mogli klicati na pomoč.

Poročila govore o strašnih razmerah v teh taboriščih. Nobena človeška narava ni dovolj močna, da bi zdržala take napore. Zvedeli smo, da iz teh taborov vozijo vsako jutro najmanj po deset mrtvih trupel, večini otrok in mladih mater. Otroci se rode, toda poročajo mi, da je 80 odstotkov mrtvorojenih. Hrana je nezadostna. Taborišča so pod milim nebom in le stari raztrgani šotori so internirancem na razpolago. Vode primanjkuje tudi za najprimitivnejše potrebe. Proti vremenu ni nobene zaščite, pa naj bo mraz, vihar ali dež. Kakor živina morajo ostati brez pomoči za svojimi ograjami. In, kakor rečeno, mednarodne podporne organizacije, ki so hotele pomagati, so bile divjaško odvrnjene. Tako nadaljujejo fašisti svobodno in nemoteno svoje barbarsko delo uničenja našega naroda.

Vse to se godi zdaj že skozi leto dni. Na deset tisoče jugoslovanskih civilistov je postalo žrtev tega postopanja. Nobene možnosti ni, da bi se jim pomagalo. Nič nam ni preostalo, kar bi dovoljevalo, da se tem mučenikom pošlje pomoči po normalnih poteh. Nobene možnosti ne vidim. Ničesar, razven žalostnega dejstva, da Italijani pred vsem svetom namenoma vrše zločine, za katere jih bodo morali zedinjeni narodi kaznovati, prav tako kot vse druge vojne zločince.

IZ SLOVENSkih NASELBIN

(Nadaljevanje z 2. strani)

mislimo, da spada ta zadeva v področje slovenske sekcije Jugoslovanskega pomožnega odbora, ki ima za organiziranje takega gibanja že vse priprave pri rokah, pozivamo člani in članice postojanke šte. 8 JPO-SS, zbrani in zbrane na tej seji, njihovo vodstvo, naj stori vse potrebno, da se pod njegovim nadzorstvom in ravnanjem sistematično in organizirano nabira taka obleka in obutev za naše ljudi v stari domovini, kamor se naj pošlje in potem pravično razdeli vsa nabrana roba, čim bodo dopuščale razmere svetovnega položaja.

Ta resolucija naj se pošlje vodstvu slovenske sekcije Jugoslovanskega pomožnega odbora v vpoštevanje, vsem postojankam ali krajevnim odborom JPO-SS v pretres in odo-

britev pa vsem slovenskim listom v objavo.

Ta resolucija je bila sprejeta na seji postojanke šte. 8 JPO-SS v Chicagu, ki se je vršila dne 17. maja, 1943 v Tomazini dvorani na 1902 West Cermak Road, Chicago, Ill. Anton Krapenc, preds. John Gottlieb, tajnik Leo Jurjovec, blagajnik. IZ JOLIETA V NEW YORK

Popisuje John Mutz (Konec) Joliet, Ill.

V četrtek 1. julija popoldne sva se z Mrs. Ludvig Mutz, soprogo mojega nečaka, odpeljala iz Brooklyna k veliki ceremoniji, ki se je vršila v sesterskem samostanu v Monroe, New York. Bilo je silno zanimivo. Vse sestre, 110 po števi-

lu, so korakale iz samostana v cerkev v procesiji in so prepevale Marijine pesmi. Za njimi so šle pa kandidatkinje. Potem se je začel poseben obred. Najprej so bile poklicane novinke, po številu 12. Tam so poklekile in dobile redovno obleko, potem so odkorakale v posebno sobo, kjer so jih preoblekli. Ko so prišle nazaj, so spet poklekile, da so dobile bele pajčolane (veils). Potem je prišla druga skupina, po številu pet. Te so dobile črne pajčolane, nakar so tudi odkorakale v posebno sobo, da so jim pripeli te pajčolane. Nato je prišla še tretja skupina, po številu šest. One so dobile prstan in krono na glavo. Potem je bila kratka pridiga. Duhovnik je začel govoriti nekako tako: "Naš učenik pravi, ako hoče popoln biti, prodaj vse kar imaš in razdeli med revne in hodi za menoj."

Po pridigi se je začela peta sv. maša z leviti. Navzočih je bilo sedem duhovnikov, med njimi eden monsignor iz Toledo, O. Po maši smo se srčno pozdravili, potem pa je prišel fotograf s svojo škaflo. Najprej je slikal duhovnike v cerkvi, potem pa vse sestre pred cerkvijo in druge posamezne goste, kdor je hotel. Jaz sem se tudi dal slikati z mojo hčerko. Naj še omenim, da so vse novinke dobile drugo ime. Moja hči je dobila ime Sister M. Verda. Sveta Verda je mučenica, ki je dala življenje za Kristusa v leto 344.

Ko je bilo vse to urejeno, smo se odpravili h kosilu. Kar nas je bilo gostov smo imeli poseben prostor, da smo se okrepčali. Tam imajo posebne sobe za goste, kjer so spalne sobe in drugo.

Gostje, ki so prišli iz bližnjih mest, so začeli odhajati kmalu popoldne, mi pa, ki smo bili od daleč, smo ostali dalje. Jaz sem ostal tam od četrtega popoldne do nedelje popoldne. Ko smo se poslavljali, ni bilo ne kraja ne konca "Z Bogom pa srečno pot!" Priznati moram, da sem se težko ločil od svoje hčere; Bog sam zna, ali se bova še kdaj videla. Neka sestra nas je na samostanskem avtomobilu zapeljala do železniške postaje. Lukamatija nas je potem potegnil do New Jersey, tam pa smo se naložili na prevozno ladjo (ferry) in v 15 minutah smo bili v New York City.

Ko pridem do doma Rev. Petriča, začnem harmoniko vreščati. Takoj si mislim, da mora biti nekaj posebnega, in res je bila očet v cerkveni dvorani; možila se hčerka Mr. in Mrs. Selak. Zenin je vojak in je poljske narodnosti. Nazadnje sem še jaz moral iti v dvorano, pa me je Mrs. Selak kar zraven sebe posadila za mizo. Najlepša hvala Mrs. Selak za prijaznost. Bil sem neznanec med dobrimi prijatelji. Selakova družina je na jako dobrem imenu. V Lemontu ima sina, ki študira za duhovnika in bo v kratkem novo mašo pel. To bo že druga nova maša letos pri župniji Sv. Cirila in Metoda. Rev. Petrič je lahko ponosen na svoje farane.

Drugi dan, v ponedeljek, so še imeli južno v dvorani; tudi jaz sem bil deležen raznih dobrin.

Skoraj bi bil pozabil, da smo 30. junija zvečer imeli zabaven večer pri mojem nečaku Ludoviku Mutz. Rev. Petrič, par drugih in moja malenkost smo bili tam. V ponedeljek 5. julija pa smo imeli zabaven večer pri Rev. Petriču. Navzoča sta bila tudi Mr. in Mrs. Ludvig Mutz. Potem sta nas posetila Dr. in Mrs. Petrič; on je doma iz Eveletha, Minn. Dr. in Mrs. Petrič sta bila na potu k rojakom, ko so jima počitnice potekle in sta se grede ustavila v New Yorku. Tudi so prijatelji z Rev. Petričem.

Naslednji dan je bil za mene zadnji dan v New Yorku, zato sem se moral posloviti. Najlep-

ša hvala za prigrizek in mokroto za grlo namočiti; vse je prav prišlo. Hvala tudi mojemu nečaku, ki je prišel na kolodvor, da sva se poslovila in si v roke segla. Hvala Rev. Petriču, ki so me spremili kar na vagon, kamor tistim, ki nimajo voznega listka, ni dovoljeno, to pot so pa znali tako zasukati, da je bilo vse prav.

Ko sem prišel na svoj dom, sem rekel: hvala Bogu, da sem doma brez vsake nesreče! Posod je lepo, doma pa najlepše!

KRATKE VESTI

— Chicago, Ill. — Pokrajinski urad OPA objavlja, da so na pritisk OPA razni prodajalci cene raznim potrebščinam znižali. Živiljenjske potrebščine so se znižale v cenah od 15. junija do 15. julija nad 1 odstotek, omenja objava OPA urada.

— Bern, Švica. — Sem došla poročila iz Bolgarske omenjajo, da so Nemci zamenjali v Bolgariji več bolgarskih divizij z nemškimi divizijami. Nemci Bolgarom ne zaupajo obrambe, zato so bolgarske divizije poslali nekam na zapad, sami pa prevzemajo obrambo grških obal.

— Bern Švica. — Med novimi provincami, ki jih je Italija ravnomer proglasila za vojno ozemlje, so tudi okraji Videm, Gorica, Trst in Pulj.

— New York, N. Y. — Berlinski radio naznanja, da je nemško vojaško poveljstvo v Jugoslaviji razpisalo nagrado 100,000 mark za obvestila, ki bi vodila do ujetja Josipa Brozja, živega ali mrtvega. Brož je črnogorski gerilski vodja, znan pod imenom "Tito". Navedene oblasti ne vedo, kje se nahaja, sumijo pa, da je nekeje v Sloveniji, kjer skuša organizirati partizansko odprnost.

— Iz Sicilije. — Ameriški vojski poročajo, da so v Siciliji še graščaki berači. Stari baron Sillitti je povabil ameriškega polkovnika in njegovo osobe v svoj častitljivi grad. Pri kosilu so jedli ameriške vojne racije, baron pa je prispeval 250 svežih čebul. Ko so kasneje pregledali grad, so našli, da je bilo le par sob opremljenih, v shrambah pa ni bilo drugega kakor par mehov vina in zaboj plesnivih makaronov.

— Moskva, Rusija. — Za ameriško filmsko sliko "Poslanstvo v Moskvo" pripravljajo zdaj rusko besedilo, potem jo bodo pa kazali po sovjetskih gledališčih.

— London, Anglija. — Tri-deset delegatov Poljske zveze patrijotov je dospelo v London, da bi posredovali pri poljski vladi, naj bi ta poravnala rusko poljske spore. Delegate je baje sovjetska vlada spodbudila k temu koraku.

— Bern, Švica. — Italija je te dni poklicala pod orožje 18 novih razredov in je s tem izvršila do malega celotno mobilizacijo. Letnika 1923 in 1924 bo treba šele izuriti.

— Washington, D. C. — V Moskvi se je rodil "Narodni odbor proste Nemčije, v katerem je 12 komunističnih beguncev iz Nemčije, ki bivajo v Rusiji odkar je prišel Hitler do moči in kakih 20 odličnejših nemških vojni ujetnikov. Ta odbor se je potem radia obrnil na nemško ljudstvo, naj strmoglavi Hitlerja, ustvari pristno narodno nemško vlado, ta pa naj odpokliče vojake iz prvotnih nemških front in začne pogajanja za mir. Tukaj smatrajo ta odbor za izredno važen "poizkusni balon" Stalinov, pa tudi propagandno sredstvo, da oslabi nemško domačo fronto. Morda je še malo več za vsem tem.

— Vi radi berete vesti iz drugih naselbin; drugi radi berete novice iz vaše naselbine. Poročajte novice in dogodke v "Am. Slovencu".

MEH ZA SMEH

POČASNI TUDI TAM
Amerikanec (v Angliji):
"Da. V državi Texas je mogoče, da gre človek na vlak zjutraj, in naslednje jutro, po preteku 24 ur, se bo še vedno nahajal v Texasu."

Anglež: "Ali res? No, saj imamo take železnice tudi pri nas v Angliji."

MALI OGLASNIK

KNJIGE RAZPRODANE — NAROČNIKI POZOR!

Zbirka knjig, med katerimi so bile knjige o zdravju in zdravilnih zeliščih so vse razprodane in nimamo nobene več, zato z njimi ne moremo postreči več. Prosimo vzemite to na znanje.

— Knjigarna Am. Slovenec. (3x30, 3 — 6)

PRODATI SE MORA

da se uredi zapuščina — trinadstropna zidana hiša s tremi stanovanji po 6 sob, s kopalno sobo in zaprtimi porči. Hiša je v dobrem stanju in stanovanja so oddana. Cena \$4750.00

ter
dvanadstropna lesena hiša, kjer je trgovina ter 4 stanovanja v enem posloplju, dve stanovanji pa v drugem posloplju. Hiša je v dobrem stanju, stoji na vogalu 21st in Wolcott Ave. Cena \$3900.00.

Za pojasnila pokličite:
S. C. TUPONICH,
1429 W. 18th St., Chicago, Ill.
Tel. Canal 1640 2x

POSUSAJTE

jugoslovanski radio program, ki se oddaja vsako nedeljo od 9. do 10. ure zjutraj preko radio postaje WGES v Chicagi. —

For High-Grade Insurance Service
See or Phone 2-8593
JOS. KLEPEC
YOUNG BUILDING
19 E. Jefferson Street, JOLIET, ILL.

DRUŠTVO SV. VIDA
šte. 25, KSKJ.
CLEVELAND, OHIO

Odbor za leto 1942:
Predsednik: Anton Strnisa;
Tajnik: Jos. J. Nemanich,
1145 East 74th Street
Blagajnik: Louis Krajc.

Društvo zburi vsako prvo nedeljo v mesecu v spodnjih prostorih stare šole sv. Vida ob 1:30 popoldne. Asement se prične pobirati ob 1:00. Na domu tajnika pa vsakega 10. in 25. v mesecu.

V društvo se sprejemajo katoličani od 16. do 60. leta v odrasli dolet; v mladinski oddelku pa od rojstva do 16. leta.

Pristopite k
DR. SV. JOZEFA,
šte. 53, K. S. K. J.

V WAUKEGAN, ILL.

Na razpolago imate razne vrste zavarovalnine. — Člani se sprejemajo od 18. do 55. leta.

FRANK JERINA, predsednik,
JOSEPH ZORC, tajnik,
1045 Wadsworth Ave.,
No. Chicago, Ill.
ANTON BESPALAC, SR., blag.

KNEZ SEREBRJANI

— ROMAN —

Rusko — A. K. Tolstoj — Poslovenil — Al. Benkovič

Pri pogledu na Maljuto je čutil človek, da je zaman vse prizadevanje, najti v njem kaj človeškega. In res se je npravo izločil od vseh ljudi, živel je med njimi svoje lastno življenje, se odrekal vsakemu prijateljstvu in vsaki ožji zvezi, nehal je hiti človek in je napravil iz sebe carskega psa, pripravljenega raztrgati vsakega, kogar bi Ivan sklenil uničiti.

Edina jasna lastnost Maljute je bila menda njegova goreča ljubezen do sina, mladega Maksima Skuratova, toda to je bila ljubezen divje zivali, nezavedna ljubezen, čeprav je včasih mejila že na žrtvovanje samega sebe. Krepila jo je Maljutina častihlepnost. Izhajajoč iz nizkega rodu, se je mučil v zavisti pri pogledu na bližnjega, ki je bil višje postavljen, hotel povišati vsaj svoje potomstvo, začel si s svojim sinom. V besnost ga je gnala misel, da bo stal Maksim, katerega je ljubil tem bolj, ker ni poznal drugih rodbinskih vezi, v očeh naroda vedno niže od teh ponosnih bojarjev, katere je on, Maljuta, moral v množicah. Prizadeval si je, da bi z zlatom dosegel dostojanstva, ki so mu bila nedostopna po rodu, moral je z dvojno naslodo, se masčeval nad osovraženimi bojarji, se bogatil z njih imetjem in je dvigajoč se v carski milosti hotel povišati tudi svojega ljubljene sina. Toda poleg teh načrtov je bilo prelivanje krvi za njega potreba in naslada. Mnogo umorov je izvršil z lastnimi rokami in letopisi pripovedujejo, da je včasih po usmrtitvah lastnoročno s sekuro razsekal mrtva trupla in jih pometal psom za žrtje. Da bo slika tega človeka popolnejša, je treba dodati, da je bil kljub umstveni omejenosti silno lokav, kakor vsaka zver, v boju se je odlikoval z obupno hrabrostjo, v občevarstvu ljudem je bil nezaupen, kakor vsak suženj, ki je prišel do nezasluzene časti, in nihče si ni tako zapomnil žalitve kakor Maljuta Grigorij Lukjanovič Skuratov-Belski.

Takšen je bil človek, kateremu se je tako neoprezno posmehoval carjevič.

Poseben dogodek je dal Ivanu Ivanoviču priliko za posmehovanje. Preganjan od zavisti in častihlepnosti, je Maljuta že dolgo hrepenel po bojarstvu; toda car, ki se je včasih držal običajev, ni hotel ponižati najvišjega ruskega dostojanstva v osebi svojega ljubljene in nizkega rodu in se ni zmenil za njegove prošnje. Skuratov se je odločil, da Ivana spomni nase. Ko je ta dan car stopil iz spalnice, je padel pred njim na tla, mu naštel vse svoje zaslugе in ga kot nagrado zanj poprosil bojarjske čapke. Ivan ga je potrpežljivo poslušal, se zasmejal in ga imenoval psa. Sedaj za mizo je carjevič Maljuto spomnil ponesrečenega prosjačenja. Toda ne bil bi tega omenil carjevič, če bi bolje poznal Grigorija Lukjanoviča.

Maljuta je molčal in blebel. Car je z nevoljo opazoval neprijetne odnose med Maljuto in sinom. Da bi napeljal razgovor na kaj drugega, se je obrnil k Vjazemskemu.

"Afanazij," je rekel napol prijazno, napol posmehljivo, "kako dolgo se boš še moral? Ne spoznam več svojega dobrega opričnika. Ali ti je morda zavalda ljubezen — ljuta kača?"

"Vjazemski sploh ni opričnik," je omenil carjevič. "Vzdihuje kakor kaka devojka. Reci mu, gosudar-batjuška, naj mu nataknejo sarafan in obrijejo brado, kakor Fedki Basmanovu, ali pa mu ukaži peti z goslarji. Mislim, da mu bolj pristojajo gosli nego sablja."

"Carjevič," je zakričal Vjazemski, "ako bi bil pet let starejši in bi ne bil carjev sin, ki te pozval za razžalitev k Moskvi na Trojicki trg, pomerila bi se in sam Bog bi razsodil, kdo naj suče sabljo in kdo igra na gosli!"

"Afonka," je rekel strogo car, "ne pozabi, pred kom govoriš!"

"Dobro, batjuška, gospod moj, Ivan Va-

siljevič," je drzno odgovoril Vjazemski, "ako sem kriv pred teboj, daj mi odsekati glavo, od carjeviča se pa ne dam zasmehovati!"

"Ne," je rekel mehkeje Ivan Vasiljevič, ki je Vjazemskemu vedno odpustal prestopke zaradi njegovega junaštva, "pregodaj je še, Afonja, da bi ti jemal glavo. Naj le še služi v carski službi! Rajši ti, Afonja, povem pripovedko, ki mi jo je minulo noč pripovedoval slepi Filka:"

"V slavnem Rostovu, krasnem mestu, je živel vrl mladenič Aljoša Popovič. Bolj kot življenje mu je bila draga mlada kneginja; njenega imena se ne spominjam. Le da je bila kneginja omožena s starim Tugarinom Zmijevičem, in naj si je Aljoša Popovič še toliko prizadeval, kneginja ga ni marala. Ne ljubim te, dobri mladec, ljubim samo svojega moža, milega, starega Zmijeviča. — Dobro, je rekel Aljoša, tudi mene vzljubiš, labod beli! Vzel je dvanajst svojih vestnih služabnikov, vdrl v sobane Zmijevičeve in ugrabil mlado ženo. — Blagor ti, dobri mladenič, je rekla žena, da si me tako ljubil in da si me znal celo z mečem dobiti; zato te ljubim bolj od življenja, bolj od sveta, bolj od starega, gnusnega svojega moža, Zmijeviča."

"No kaj, Afonja," je pristavil car, srepo gledajoč Vjazemskega, "kako ti ugaja pripovedka Filke?"

Vjazemski je željno poslušal besede Ivana Vasiljeviča. Padle so mu v dušo kakor iskre v žitne snope, vzbudila se je strast v njegovih prsih in oči so mu s plamenom zagorele.

"Afanazij," je nadaljeval car, "jaz pojdem te dni v Suzdal na molitev, ti pa pojdi v Moskvo k bojarju Družini Morozovu: vprašaj ga, kako mu je zdravje, reči, da sem te poslal, da vzameš z njega mojo kletev. A vzemi s sabo," je dodal pomenljivo, "vzemi s sabo čim več opričnikov."

Serebrjani je videl s svojega sedeža, kako se je Vjazemskemu spremenil obraz in kako mu je divja radost zasijala z obličja, a slišal ni, o čem govorita knez in Ivan Vasiljevič.

Ko bi bil uganil Nikita Romanovič, česa se veseli Vjazemski, bi pozabil na prisotnost gosudarjevo, ostro sabljo bi bil strgal s stene in prekal bujno glavo Vjazemskemu. Tudi svojo glavo bi bil izgubil Nikita Romanovič; a za sedaj so ga rešile zvočne gosli, dvorni zvonovi in bučni govor opričnikov. Česa se raduje Vjazemski, ni zvedel.

Slednjič je Ivan vstal. Vsi dvorjani so zašumeli kakor preplašene čebele v uljnjaku. Kdor je le mogel, se je postavil na noge in vsi po vrsti so hiteli k carju, da dobe od njega suhih sliv, katere je lastnoročno delil med brate.

Ta trenutek se je prerinil skozi gnečo opričnik, ki ni bil na gostovanju, in je nekaj pošepetal Maljuti Skuratovu na uho. Maljuta je vzrojil in razjarjenost mu je spreletela obraz. To ni ušlo bistremu očesu carjevemu. Ivan je zahteval pojasnila.

"Gosudar!" je kriknil Maljuta, "zgodilo se je nekaj nezasišanega! Izdaja, upor proti carski milosti tvoji!"

Ob besedi "izdaja" je car prebledel in oči so se mu zaiskrile.

"Gosudar," je nadaljeval Maljuta, "oni dan sem poslal okrog Moskve četo, da se prepriča, kako moskovski ljudje slušajo tvoje carske ukaze. Naenkrat je neznan bojar napadel s svojimi hlapci tvoje ljudi na poizvedovanju. Mnogo so jih ubili in silno zdelali mojega oprodo. Sam je tu, za vrati stoji, grdo ranjen. Ali mu ukažeš priti sem?"

Ivan je z očmi premeril opričnike in je na vseh obrazih čital jezo in nemir. Tedaj so poteze njegovega obraza dobile izraz nekega čudnega zadovoljstva in rekel je z mirnim glasom: "Pokličite ga!"

(Dalje prih.)

S. P. D. SV. MOHORJA

Ustanovljena 31. decembra 1921.

Inkorporirana 12. oktobra 1923.

CHICAGO, ILL.

Odbor za leto 1943:

Predsednik: John Mlakar, 1925 W. 22nd Place.
Podpredsednik: Frank Puklavac, 1930 W. 21st Place.
Tajnik: Jos. J. Kobal, 2113 W. 23rd Street.
Blagajnik: Jos. Oblak, Jr., 1840 W. 22nd Place.
Zapisnikar: Anna Zokal, 2050 W. Coulter Street.

Duhovni vodja: Rev. Edward Gabrenja, OFM., 1852 W. 22nd Place.
Nadzorniki: John Densa, 2730 Arthington Ave. — Karolina Pichman, 2326 So. Wolcott Ave. — Frank Dolenc, 1940 W. 21st Place.
Porotni odbor: Peter Coff, 1830 W. Cermak Rd. — Math Majdinkjak, 2017 W. 21st Place — Lea Mladic, 1919 W. 22nd Place — Pauline Ozbolt, 2029 W. Cermak Rd. — Anna Zorko, 1654 W. 21st Place.
Družbena zdravnik: Dr. Jos. E. Ursich, 1901 W. Cermak Rd.
Vratar: Frank Roblek, 1833 W. 22nd Place.
Uradno Glasilo: "Amerikanski Slovenec".

Seje se vršijo vsako prvo sredo v mesecih od maja do oktobra, in vsako prvo nedeljo od novembra do aprila, v cerkveni dvorani sv. Stefana, na 22nd Place in Wolcott Ave.

Družba sprejema v svojo sredo moške in ženske od 6. do 45. leta starosti. Pristop v Družbo je prost. Pri Družbi se lahko zavarujete proti bolezni in smrti za samo en dolar mesečine. To je izvanredna ugodnost za vsakega katoliškega Slovence v Chicagu. Rojaki, pristopajte v to domaćo Družbo.

Za vsa pojasnila glede Družbe in njenega poslovanja se obrnite na Družbenega tajnika ali pa predsednika.

NAZNANILO

Naša prihodnja redna mesečna seja se bo vršila v nedeljo dne 1. avgusta v cerkveni dvorani Sv. Stefana točno ob pol dveh popoldne. Vabljeni ste, da se vdeležite.

Ali ste že pridobili kakega novega člana za našo Družbo? Ako ne, sedaj je čas. Nagovorite Vašega sina, Vašo hčer in vpišite jih pri nas. Bodočnost naše Družbe je odvisna od mladine, zatoraj na delo!

Z sobratiskim pozdravom,

Jos. J. Kobal, tajnik.

Najboljšo Garancijo Zavarovalnine Jamči Vam
in Vašim Otrokom

Kranjsko-Slovenska Katoliška Jednota

Najstarejša slovenska podporna organizacija
v Ameriki ... Posluje že 50. leto.
Članstvo: 38,400 Premoženje: \$5,100,000

SOLVENTNOST K. S. K. JEDNOTE ZNAŠA 127,24%

Če hočete dobro sebi in svojim dragim, zavarujte se pri najboljši, pošten in nadosolventni podporni organizaciji, KRAJNSKO-SLOVENSKE KATOLIŠKE JEDNOTE, tjer se lahko zavarujete za smrtne, razne poškodbe, operacije, proti bolezni in onemoglosti.

K. S. K. JEDNOTA sprejema moške in ženske od 16. do 60. leta; otroke pa takoj po rojstvu in do 16. leta pod svoje okrilje.
K. S. K. JEDNOTA izdaja najmodernejšo vrsto certifikate sedanje dobe od \$250.00 do \$5,000.00.

K. S. K. JEDNOTA je prava mati vdov in sirot. Če se nisl član ali članica te moške in bogate katoliške podporna organizacije, potrdi se in pristopi takoj.

Za pojasnila o zavarovalnici in za vse druge podrobnosti se obrnite na uradnike in uradnice krajevnih društev K. S. K. Jednote, ali pa na:

GLAVNI URAD V LASTNEM POSLOPJU

351-353 No. Chicago Street, Joliet, Illinois

\$2.00 ZA SAMO \$1.00

To je dobra kupčija za vas!
Kje se pa to dobi? Berite!

Knjigarna Amerikanski Slovenec ima na roki še nekaj slovenskih knjig. Sledeče knjige so v posebni zbirki v prodaji:

ENA BOŽIJI CVETKE, krasna povest \$1.00
"OD SRCA DO SRCA", 1. in 2. zvezek 50
"ZA DOMAČIM OGNIŠČEM", poučno berilo 25
"HISTORICAL ATLAS", 5700 let svetovne zgodovine (zanimiv zemljevid) 25c

Skupna vrednost \$2.00

V tej razprodaji dobite to zbirko za samo

\$1.00

TO PA SAMO DOKLER ZALOGA NE POIDE.

Pošljite naročilo z zneskom takoj na:

KNJIGARNA AM. SLOVENEK
1849 W. Cermak Rd., Chicago 8, Illinois

Pisano polje

J. M. Trunk

Ko so Sovjeti dajali generalom denar za stroje, so morali vzeti ljudem kruh, maslo, bombazevino, usnje, les ... in Rusi so morali stradati, ko so delali železne vojaške. Hitler je prihrul kakor orkan in vzel ukrajinsko žitnico. Ni čuda, da je med Rusi vse polno potežkoč, ki bi bile vsakega potlačile, le Rusov niso. Mizerija je mestoma gorostasna in neki vidijo zopet le to mizerijo. Ampak niti prejšnja niti sedanja mizerija Rusov ni zlomila. Nasprotno. Še bo dosti mizerije, pa bo mizerije v doglednem času tudi konec, in pri drugih se bo mizerija šele pričela. Rusi so se morali umakniti v mrzle sibirskie planote. In tam utegne Rusija ostati, kadar se bo raztegnila, kakor pravi Amerikanec John Scott, ki je pomagal skozi pet let v ledeni Sibiriji, prav v Rumunijo in Poljsko, morda celo do Trsta!

Zopet pa so ti Moskoviči tičali. Kakor poroča isti John Scott, se dvigajo v Sibiriji velikanška podjetja, ampak Rusi nobenega tujca ne pustijo poleg! Kar so Moskoviči naredili dozdaj, so naredili sami, morda nameravajo še za naprej delati bolj sami. Da bi le tudi prav naredili, dozdaj so naredili vsaj v vojaškem pogledu vse prav in pravilno!

Naletim na nekakšne žarke. "... med nami so rojaki, ki ti skrivnostno namignejo: Hitler bi ne bil slab, če bi pobil vse 'farje' na Slovenskem, napredne Slovence bi pa pustil pri miru ..." Ampak Hitler in njegovi klavci koljejo vse Slovence brez razlike: poleg duhovnov obešajo tudi ateistične komuniste in socialiste! Pravilno, ako se to označuje kot primer perverzne pameti.

Dalje: "... ali mislijo ti rojaki, da bi ljudje pustili vero, če bi jim kdo pobil vse duhovnike? Zgodilo bi se baš narobe ... na ta način se vera ne odpravlja." Pravilno in manj pravilno. Res, tako bi vere ne odpravili. "Tako ... se vera ne odpravlja," manj pravilno. Ali je vera le človeška perverznost, kakor trdijo tudi v Moskvi? Potem: proč z njo, ker vsaka perverznost škoduje! Če je pa "vera" realnost, kakor je realnost Moskva ali Prosveta, potem je ne boste odpravili, in če odpravljate nekaj, kar je realnost, obstaja, si le škodujete, kakor bi si škodovali, če bi si rezali nosove.

Dalje: "... ko je katoliška cerkev pred 40 leti izgubila mladeniča, ki je danes urednik ... ni bil nihče ubit zaradi tega." Pravilno, ampak še veliko manj pravilno. "... izgubila ... res, vsaj en katoličan bi bil manj. Pa ni izgubila, ker katoliška cerkev ravno tega ne potrebuje. Izgubiš nož, ti izgubiš, ker s prstom si ne moreš rezati špeha.

Zapisano je, izgleda, da je pravilno, pa ni vse le pravilno, ako je kdo siten, ker je star.

Jugoslovanska vlada je brez dežele, zdaj je celo brez "vlade" in išče vlado, pa je ne more najti. Tudi to je pomanjkanje demokratične razumnosti. Kaj, ko bi kako pametno reka — Moskva?

Ivan Molek razlaga demokracijo. Prav, prav, vsi smo pouka potrebni. Pove marsikaj dobrega, n. pr. poudarja, da mora imeti demokracija podlago neke izobrazbe. Pravilno zopet. Ali je to vse? Kaj pa s podlago, odkod demokracija izhaja? Ali ni to prvo? Hiša mora imeti podlago, potem pri-

de šele uravnava, oprava hiše. Izobrazba je oprava, podlaga le na drugem mestu. Amerikanska demokracija. Dobra stvar. Ves svet naj jo dobi. Ampak tisti možakarji, ki so sfiksali amerikansko demokracijo vsaj v načrtu, so mislili najprej na podlago in našli pravo podlago: človeku grejo od Stvarnika podeljene pravice, katerih mu nihče ne sme skrajšati. Ali stoji tudi Molkova demokracija na ti in taki podlagi? On je privrženec marksizma, toraj materializma, in materialistična demokracija visi v zraku. Zabavljaje, da je kdo le siten, ako stika za podlago, nič ne pomaga.

Naravno, da ima Ivan Molek vse polno potežkoč pri demokraciji, in tokrat potežkoče s — klerikalizmom. Močan je ta zlomek bil, oslabele je nekako, ampak še je močan, in odtod potežkoče. In klerikalizem? Kakšen je ta Molkov klerikalizem? Visoka duhovščina od papeža do zadnjega pomožnega škofa, tako razlaga, je vsa fašistična brez vsake demokracije. Nižje doli je nekaj demokratov, pa se hinavsko potuhnejo pred "višjimi", in le spodaj je nekaj, kakor pravi Vergil "rari natantes in gurgite vasto", ampak ti nič ne štejejo. Tak je zlomek klerikalizma. Vrlo zanimivo je, da Molek sam prizna, da gre za — cerkev, za katoliško cerkev, ker vse druge "cerkve" so dim. Pravilno. Za kaj toraj gre? Pač za — podlago demokraciji: ali od Boga, kakor so našli prvi amerikanski demokrati, ali od materializma, in od tega bi moglo kaj priti, kakor nekaj pride, ko skozi ravenk pade.

Well, well ... še bo potežkoč, ker te potežkoče so se pričele že s pričetkom človeka, in vsi upi na shiranje in končno "smrt" klerikalizma bodo splavali po vodi. Ampak zlomek klerikalizma je še, hudo shiran in slab, pa mu Ivan Molek prizna neko pravico do življenja potom — tolerance. Zopet dobra roba. Vi nam materialistom, mi vam klerikalcem. Nas je vedno več, vas ne bo zmanjkalo tako kmalu. Dobro, vrlo dobro, saj oboji živimo. Ali ni to prava demokracija, in vsi se lahko veselimo življenja? Pravim in rečem: Ivan Molek smatra svoj materializem kakor pribito robo, tudi amerikanski prvi demokrati bi se bili zmotili, ko govorijo o Stvarniku, in vsi v zmoti bi bili "klerikalci", katoliška cerkev pač. Ako bi bilo tako, rečem in pravim: čemu govorite o toleranci, rešite nas zmote, da pridemo do resnice! Čemu hočete s toleranco podaljšati tako mizerno življenje?? "Give me liberty or death," je rekel Henry tedaj. "Resnico ali smrt", bi lahko rekli zdaj. Ampak če so bili ti isti Amerikanci na pravem in smo mi "klerikalci" na pravem, ne bodite v skrbeh radi tolerance, dosti je bo, da pridete vi do resnice, če je na naši strani, ker mi ne moremo priti po toleranci do vaše "resnice", ker je nimate, ako je resnica na strani Amerikancev tistih dni, in na strani pravilne, ne našemu demokracije!

DR. JOHN J. SMETANA
Pregleduje oči in predpisuje očala
23 LET IZKUŠNJE
OPTOMETRIST
1801 So. Ashland Avenue
Tel. Cenal 0523
Uradne ure: vsak dan od 9
zjutraj do 8:30 zvečer.